

Maš tednik

kulturno - politično glasilo

Koroška

svetovnih in domačih dogodkov

5. leto / številka 42

V Celovcu, dne 15. oktobra 1953

Cena 1 šilling

Damski plašči

samo v trgovski hiši

BRUNNER

Celovec - Klagenfurt, Priesterhausgasse

NA PRAVI POTI

Za torek, dne 6. oktobra, je deželni glavar g. Wedenig povabil zastopnike strank, vse šolske nadzornike in tudi šolske praktike na skupno posvetovanje o dvojezični šoli.

Po uvodni besedi o pomenu vsega tega vprašanja, ki je za deželo tako iz šolskega vidika kakor tudi iz političnih pogledov izredne važnosti, je g. deželni glavar podal besedo predsedniku Narodnega sveta koroških Slovencev g. dr. Tischlerju.

G. dr. Tischler je svoja izvajanja navezal na svoje razgovore leta 1945, ko je sam kot član provizorične deželne vlade zakon za dvojezične šole pripravil. Dejal je med drugim:

„Moja osebna opazovanja iz lastne šolske dobe in izkušnje iz šole same, poznanje koroških prilik, študij narodnostnih vprašanj v Švici in drugod, vse to je že leta 1945 rodilo zamisel, da moramo na Koroške poskusiti drugo pot na šolskem področju.

Samo enake obveznosti za oba naroda na Koroškem so izraz prave demokracije. Otroci, ki skupno doraščajo, naj se učijo tudi obeh deželnih jezikov, Nemci nemščine in slovenščine, Slovenci pa slovenščine in nemščine.

Ustroj šole mora dobiti tako stanovitost, da bo mogel učitelj v miru poučevati in da se bodo mogli otroci v miru učiti. Šola ne sme biti podvržena vsakemu političnemu vetru. Šola mora biti nad vsakdanjimi političnimi dogodki.

Pri novi ureditvi šole na Koroškem ne smemo pod nobenim pogojem dopustiti, da bi iz ene dvorazrednice napravili dve eno-razrednici. Organizacija šole se ne sme poslabšati. Na drugi strani tudi ne smemo iz tega vidika občin še bolj obremeniti, ker so itak gospodarsko šibke in moramo skrbeti, da bomo na splošno izhajali s sedanjimi šolskimi poslopi.

To so bili bistveni vidiki, ki so me vodili leta 1945, ko sem pripravil šolsko odredbo za dvojezične šole in ti vidiki so ostali enaki tudi danes.

Vsak Korošec, ki le nekoliko pozna prilike v deželi, bo pritrdil, da je pri nas in tudi drugod posebno v obmejnih pokrajinah vprašanje ljudskega štetja prav zelo nestanovitno in tako ne more tvoriti podlage za snovanje šolskih prilik. Sam sem iz Tinj. Tinjska občina je dobila leta 1907 brezobrestno posojilo nemškega društva „Deutscher Schulverein Südmark“ in se je pri tem morala obvezati, da bo pouk v šoli izključno nemški. Sicer to za koroške prilike ni edinstven slučaj, marveč je meni znana še vrsta podobnih slučajev. Otroci v Tinjah pa smo tedaj prihajali v šolo brez vsakega nemškega jezikovnega znanja. Nihče ni vprašal ne otrok in ne staršev, izrabili pa so težko gospodarsko stanje občine. Staršem samim je bilo prepuščeno, da skrbijo za to, da se bodo njihovi otroci doma učili materinščine. In res smo znali samo to, kar so nas učili starši sami in starejši bratje in sestre.

Vprašanje pravice staršev, kakor ga nakazuje osnutek novega zakona, pa je v avstrijski šolski zakonodaji nekaj popolnoma novega. Zanimal sem se za tovrstne postavbe in nikjer nisem mogel kaj podobnega ugotoviti.

Nihče se ni zmenil za pravico staršev, ko so leta 1869-70 vpeljali v Avstriji šolsko obveznost. Danes smemo in moramo ugotoviti: Hvala Bogu te napake niso napravili in če bi tedaj to mnenje staršev upoštevali, bi nikdar ne mogli spraviti šole na današnjo višino in bi tudi nikdar ne mogli iztrebiti nepismenosti. Ne v ljudski in ne v srednji šoli niso v Avstriji nikdar priznali staršem pravice o soodločevanju glede predmetov, glede učnega načrta. Tako torej starši nikdar niso bili „Unterrichtspartner“. Če bi bili to dopustili, tedaj bi bilo gotovo treba ustanoviti za vsak tučat otrok posebno vrsto šole. Kolikor mi je znano iz dnevnega časopisa, pa se starši v Avstriji borijo za priznanje kot vzgojni faktor, to se pravi za pravico soodločevanja o svetovno nazorni usmeritvi pouka. Starši hočejo biti „Erziehungspartner“.

Na vsak način je treba tudi premostriti, če starši tudi v vsakem slučaju morejo presoditi dalekosežnosti takih odločitev.

Prepričan sem, da se bodo tudi gospodarske vezi s sosedno južno državo v naslednjih letih poglobile in bo tako tudi v tem gospodarskem pogledu jezikovno znanje slovenščine samo koristilo, ker bo tudi pri gospodarskih razgovorih vedno tisti na boljšem, ki bo obvladal oba jezika.

Še na eno posebnost bi v tej zvezi rad opozoril. Ko sem namreč študiral narodnostne prilike v Švici posebno v kantonu Graubünden, sem ugotovil, da Retoromani nimajo svojega pismenega jezika. Oni namreč v jezikovnem pogledu razpadejo v pet dialektov, ki se tako močno razlikujejo, da morajo šolske knjige zalagati v raznih dialektih. Kljub temu je država za teh 40.000 Retoromanov priznala ta jezik za četrti enakopravni državni jezik, poleg nemščine, francoščine in italijanščine.

Mi Slovenci pa imamo visoko razvit jezik in smo tudi v svetovni literaturi zastopani s celo vrsto književnih del. Mi koroški Slovenci pa smo še prav posebno ponosni na to, da smo k temu kulturnemu razvoju slovenskega naroda tako bistveno doprinesli. Tukaj na celovških tleh je rasla največja kulturna ustanova, Mohorjeva družba, ki je s svojim delom premagala nepismenost med Slovenci in tudi slovenskim pesnikom in pisateljem dajala možnost, da so njihova dela romala v vsako kmečko in delavsko družino.

Če je veliki nemški pisatelj Goethe smatral za potrebno, da se uči srbskega jezika, samo da bi mogel v izvorniku brati srbske narodne pesmi, tedaj smo mi tukaj ob meji še bolj dolžni, da skrbimo za to, da bodo otroci znali oba dežel. jezika, ker s tem gradimo most v novo Evropo, ki naj bi bila Evropa sožitja in razumevanja. Tu šola ne more in ne sme imeti naloge, da germanizira ali slovenizira, marveč mora voditi k medsebojnemu razumevanju in k volji za medsebojno pomoč. Tu pa mora sedanji rod bodočemu rodu pripraviti pot.

Ta mirna in strokovna izvajanja predsednika Narodnega sveta g. dr. Tischlerja so tudi bistveno vplivala na vsa naslednja razmotrivanja. Po vrsti so prišli do besede vsi šolski nadzorniki in tudi ti so naglasili, da se je dvojezična šola v svojem bistvu obnesla in da je to šola treba ohraniti. Tako smo pri tej priliki slišali potrjeno to, kar so šolniki o dvojezični šoli izpovedali že 8. septembra 1950 na svoji konferenci v Celovcu. Tam, kjer se gradi, so tudi uspehi in sicer uspehi, ki razširjajo obzorje mladine, ki naj bi bila razgledana, ne pa v svojih pogledih omejena na domač zelnik.

Ko je g. deželni glavar po skoraj triurnem razgovoru anketo zaključil, je upravičeno smel ugotoviti, da se je skoraj 90 odstotkov navzočih izreklo za dvojezično šolo, čeprav je pripomnil, da bo treba izvesti nekaj popravkov na prizadetem ozemlju in to s pristavkom „seve sporazumno z neposredno prizadetimi.“

Deželna kmetijska šola

Kakor izvemo iz urada koroške deželne vlade, so se v ponedeljek, dne 12. oktobra, vršila posvetovanja v zadevi otvoritve deželne kmetijske šole s slovenskim učnim jezikom.

Deželna vlada je na svoji seji otvoritev javne kmetijske šole odobrila, stroške za šolo pa bo prevzelo kmetijsko ministrstvo

na Dunaju.

Ta način rešitve tega perečega in važnega vprašanja odgovarja tudi zahtevam Narodnega sveta koroških Slovencev in Kmečke gospodarske zveze ter vsem intervencijam imenovanih organizacij na Dunaju v ministrstvu za kmetijstvo, pri koroški kmetijski zbornici in pri koroški deželni vladi.

Trst – mednarodno vprašanje

Vladi Združenih držav in Velike Britanije sta v četrtek, dne 8. oktobra, izjavili, da nameravata umakniti svoje čete iz cone A Svobodnega tržaškega ozemlja in da hočeta prepustiti upravo tega območja Italiji. Pri tej svoji izjavi omenjeni vladi gotovo nista pričakovali, da bo ta izjava povzročila tak vihar ogorčenja v Jugoslaviji in da bo zaradi te izjave postalo tržaško vprašanje spet eno glavnih mednarodnih vprašanj. Pri tem naše bralce opozarjamo, naj preberejo najprej naš zunanjepolitični pregled na 2. strani.

Odmev v Jugoslaviji

Po velikih zborovanjih in demonstracijah skoraj po vseh večjih jugoslovanskih, zlasti pa slovenskih in dalmatinskih mestih, so po vsem svetu z velikim zanimanjem pričakovali, kaj bo o tržaškem vprašanju izjavil predsednik Jugoslavije, maršal Tito. Ta je govoril dne 10. oktobra v Leskovcu in dne 11. oktobra v Skoplju v Macedoniji. V obeh govorih je ostro zavrnil sklep anglo-ameriških vlad, ker je ta sklep proti določilom italijanske mirovne pogodbe. Ponovno je Tito zahteval internacionalizacijo mesta in pristanišča Trsta ter priključitev ostalega ozemlja Svobodnega tržaškega ozemlja Jugoslaviji. Upravo v mestu Trstu pa bi mogla po Titovem predlogu prevzeti eventualno tudi Italija. Končno pa je govor v Skoplju izvenel v sledeči izjavi: „Izjavljam, da bomo vedno pazili na to, če bo italijanski vojak stopil v cono A. Tisti trenutek, ko bo vstopil tja – bomo korakali v to cono.“ Končno je Tito predlagal še konferenco zastopnikov Združenih držav, Velike Britanije, Francije in Jugoslavije, ki naj se posvetujejo o rešitvi tržaškega vprašanja.

Medtem so se nadaljevale demonstracije v Jugoslaviji in dne 12. oktobra so vdrle skupine demonstrantov v Beogradu v prostore ameriške poročevalne službe, kjer je tudi ameriška čitalnica. Ko so demonstran-

ti napravili precejšnjo stvarno škodo, so napadli in precej poškodovali tudi ameriškega tiskovnega atašeja Kinga, kar je povzročilo veliko nezadovoljstvo pri Amerikancih. Stvarno škodo so povzročili demonstranti tudi v britanski čitalnici v Beogradu, v Splitu pa so raztrgali britansko zastavo.

Sovjetska zveza...

Jugoslovanska vlada je protestirala proti angloameriškem ukrepu v Trstu pri Organizaciji združenih narodov. V tem pa je v spor nenadoma posegla Sovjetska zveza, kar je položaj še močno zaostri. Vlada Sovjetske zveze je namreč zahtevala, naj o tržaškem vprašanju takoj razpravi Svetovni var. svet, ker je zaradi anglo-ameriškega sklepa v nevarnosti svetovni mir. V svoji zahtevi obtožuje najprej sovjetska vlada Združene države in Veliko Britanijo, da sta kršili določila italijanske mirovne pogodbe, nato pa predlaga, naj Varnostni svet imenuje guvernerja za celotno območje Svobodnega tržaškega ozemlja. Za guvernerja predlaga švicarskega polkovnika Fluckigerja. Za četrtek, dne 15. oktobra, je sklicana nujna seja Svetovnega varnostnega sveta. To vse dokazuje, da je tržaško vprašanje postalo važno mednarodno vprašanje.

V Trstu samem je mir, splošno razpoloženje prebivalstva pa ne kaže, da bi bili Tržičani z navdušenjem sprejeli anglo-ameriško odločitev. Pet strank, ki so za neodvisnost Trsta, kakor je določena v mirovni pogodbi, je hotelo prirediti v sredo veliko zborovanje v Trstu, ki naj dokaže, da je večina tržaškega prebivalstva za samostojnost tržaškega ozemlja. Anglo-ameriške oblasti pa so vsako zborovanje in demonstracije prepovedale.

Gotovo je, da je edini izhod iz tega položaja, ki res že ogroža mir v tem delu Evrope, v ustvaritvi samostojne tržaške države, ki bi zagotovila razvoj tržaškemu mestu z naslonitvijo na njegovo gospodarsko zaledje, ki pa prav gotovo ni v Italiji.

Posvetovanje zunanjih ministrov

Zaradi sestave odgovora zapadnih treh velesil na noto sovjetske vlade zaradi predlagane konference „velikih štirih“ in zaradi važnih mednarodnih dogodkov v zadnjem času se sestanejo v petek, dne 16. 10.,

O dvojezični šoli

Posvetovanju o dvojezični šoli (glej uvodnik) so prisostvovali poleg deželnega glavarja še: za OeVP nam. dež. glavarja g. Ferlitsch in dež. svetnik Karisch, za VdU dež. svetnik Rader in poslanec Skrinzi, nadalje direktor dež. uradov dr. Newole, dvorni svetnik Heinzl, dež. šolski nadzornik za srednje šole dvorni svetnik dr. Schwendenwein, dež. nadzornik Sacher, okrajni nadzorniki Just, Maklin, Skorainz in dr. Pototschnig, zastopnika za učiteljske v Celovcu prof. Mairitsch in dr. Inzko, trije zastopniki dvojezičnih šol ter dr. Joško Tischler in dr. Franc Zwitter.

Na posvetovanju je govoril med drugimi tudi ameriški prof. De la Mare, ki je poseben strokovnjak za narodnostna vprašanja.

VOLITVE NA NORVEŠKEM

V ponedeljek, dne 12. oktobra, so bile volitve v norveško poslansko zbornico. Dolej je imela precejšnjo absolutno večino socialistična stranka, ki je po zadnjih volitvah ostala še večinska stranka, četudi je izgubila nekaj poslancev. Imela bo od 150 še 77 poslancev (doslej 85). Sledijo konservativna stranka s 26 poslanci (doslej 23), kmečka stranka 14 (12), liberalci 15 (21), krščanska ljudska stranka 14 (9) in komunisti 4 (0).

Politični teden

Po svetu . . .

„Namen posvečuje sredstva“ — ta izrek znanega italijanskega filozofa Machiavellija ni našel svoje potrditve in posnemovalcev v dobi, ko se je rodil (okrog leta 1500). Takrat so se italijanske grofije in kneževine borile za oblast in premoženje med seboj. Za dosego cilja jim nobeno sredstvo ni bilo odvratno. Izobraženi in bistrovidni florentinski pisar Machiavelli se je dokopal do tajnika sveta deseterice v Florenci, bil diplomatski kurir, imel stike z vsemi posvetnimi in drugimi velikaši in vpogled v vso strahotno mrežo intrig in obračunavanja. Svojem gospodarjem je dobro služil s svojo neverjetno logičnostjo, stvarnim cinizmom in odličnim psihološkim znanjem. V prostem času pa je svoje izkušnje uporabil pri pisanju državniško-filozofskih del, od katerih je glavno „Vladar“ in v katerih je dokazoval, da je tudi gaženje moralnih, človečanskih in lastninskih pravic dovoljeno za dosego višjih ciljev. Njegovo dokazovanje seveda danes že dolgo (v filozofiji seveda) ne drži več. Takrat in vse kasneje pa so se njegovih razmotiranj oklenili in jih študirali prav vsi, ki jim je le oblast bila pred očmi. Zadnji njegov veliki občudovalec je bil nedvomno Mussolini. Italijansko politiko pa je že dolga desetletja težko ločiti od nauka, da „namen posvečuje sredstva“.

Tudi anglo-ameriška odločitev, naj Svobodno tržaško ozemlje preneha obstojati in naj cono A — med in pristanišče Trst s slovenskim zaledjem — dobi v uporabo Italija, nosi v sebi tega duha.

S to odločitvijo sta obe zapadni velesili, kakor govore uradne izjave — hoteli spraviti s sveta ta kamen spotike in omogočiti dobre odnose med Italijo in Jugoslavijo. Večina svetovne javnosti je to optimistično (ali namenoma optimistično) mnenje vzela s precejšnjo rezerviranostjo na znanje. Kjer naj čez noč padejo odločitve močnejših, kjer je treba rešiti neko vprašanje v zadovoljstvo obeh manjših, naj bo tak pravdorek pravičen! Že optično vidi vsak: Italijani so zadovoljni, vsi jugoslovanski narodi ogorčeno demonstrirajo. Kdor jih pozna, mora vedeti, da brez razlike političnih ali drugih razlik. Vedo namreč, da zapadni sosed tudi ni poznal razlik, ko je osvajal in raznarodoval.

Višji politični momenti so najbrž narekovali anglo-ameriško izjavo o Trstu, kakor so jo bili kramarsko-politični narekovali že leta 1948. V tem delu Evrope je treba miru, ker drugače je postavljen ves obrambni sistem v nevarnost. To je res in zaželjeno. Toda mir, ki bi iz tega sledil, bi bil dosežen s sredstvi, ki spadajo povsem k zgoraj omenjenemu nauku, je združen z žrtvami, katere naj bi domnevno slabši doprinesli za višje cilje najmočnejših.

Senčne strani delitve Svobodnega tržaškega ozemlja

Ni samo senčna, kar je milo rečeno — je v mnogih ozirih protipravna, je diktat, ki ima zgolj politične in strateške nagibe (ki so najsvetejši), gre mimo UNO in mimo gospodarskih interesov Trsta in držav, ki tvorijo njegovo naravno zaledje in s tem življenje.

V kratkem zapovrstni potek zadnjih dogodkov okrog Svobodnega tržaškega ozemlja (STO): V mirovni pogodbi z Italijo leta 1946, katero je podpisalo 21 držav, med njimi tudi Jugoslavija, je bilo ustanovljeno Svobodno tržaško ozemlje, začasno razdeljeno v zavezniško cono A in jugoslovansko cono B. Načeloval naj bi guverner, katerega naj bi imenoval štiri velesile. Do tega sporazuma ni prišlo, toda STO je obstajalo.

Leta 1948 so tri zapadne velesile obljubile Italiji priključitev vsega ozemlja, da bi pomagale De Gasperijevi vladi do volilne zmage proti komunistom in levim socialistom. Od takrat italijanska vlada stalno zahteva uresničitev obljube. Medtem je Jugoslavija prenehala biti moskovski satelit. Zapadne velesile ne vidijo možnosti praktično hitro uresničiti svojo obljubo. Hvalijo Tita in Jugoslavijo ter nudijo vojaško in gospodarsko pomoč.

V Trstu so bile volitve in so stranke, ki so zastopale neodvisnost, izšle iz volilnega boja kot moralni zmagovalci. Zavezniki so že prej praktično dali vso upravo v cono A italijanskim uradnikom iz Rima, De Gasperi ima v Trstu nemoteno volilni govor, na tisoče propagandistov iz vse Italije je v Trstu na delu. Uspeh na volitvah je izostal, večina italijanskih strank, ki zagovarjajo priključitev, je v tržaškem parlamentu dosežena umetno na podlagi volilne geometrije.

Potem je nastopila mirnejša doba, ko so zapadne sile zaman skušale pripraviti Jugoslavijo in Italijo, da bi sedli za zeleno mizo. Italija je slejkoprej zahtevala izpolnitev obljube iz leta 1948.

Zadnje tedne se je položaj zaostoril. Svetovno politični položaj je nedvomno zahteval, da tudi tržaško jabolko spora preneha zavirati ameriške vojaške načrte. Treba rešitve. Samostalna odločitev zapadnih sil je visela v zraku. Bo izpadla v škodo Italije ali Jugoslavije ali bo služila kot podlaga za direktna pogajanja med obema? Obe strani sta poslali v ogenj svoje karte. Italijani so grozili z ne-ratifikacijo vojaških sporazumov v okviru Atlantskega pakta, če ne bo izpolnjena obljuba iz leta 1948, so poslali čete na mejo, predsednik jugoslovanske vlade Tito je na zborovanju na Okroglici predlagal nevtralizacijo in na kasnejših zborovanjih v Splitu in nazadnje v Leskovcu in Skoplju odločno poudaril, da jugoslovanska vlada ne bo nikoli priznala aneksije Trsta po Italiji. Medtem je namreč že bila objavljena odločitev Anglo-Amerikancev o prepustitvi cone A Italiji.

Trst je pretežno italijansko mesto na slovenskem ozemlju

Temu dejstvu bi tudi povsem odgovarjal Titov zadnji predlog, da naj bi cona B s kraji cone A, kjer prevladuje slovenski živelj, prišla za recimo 10 let pod suvereniteto Jugoslavije kot samostojna pokrajina, medtem ko naj bi Trst kot samostojna pokrajina prišel pod suvereniteto Italije. Ta predlog bi bilo mogoče vskladati z namenom USA in Anglije o delitvi tržaškega ozemlja ob količkaj dobri volji Italije in obeh zapadnih sil.

Gre za več desetisoč prebivalcev slovenske manjšine v coni A, ki bi v slučaju popolne priključitve Italiji bila zapisana smrti, kakor je bil italijanski fašistični režim zapisal smrti — preden je sam bil poražen — ves slovenski narod.

Z avtonomno cono A — čeprav pod suvereniteto Italije — bi bilo to deloma preprečeno.

Razburjenost jugoslovanskih narodov, predvsem Slovencev, je seveda še stopnjevala izjava italijanskega ministrskega predsednika Pella, ki je v parlamentu izjavil, da je priključitev Trsta pač prvi korak k „pravični“ ureditvi meja. Vsak šolarček ve, kaj je mišljeno pod tako „pravično“ ureditvijo: za Trstom njegovo slovensko zaledje, Istra, potem „strategične“ meje nad ali pa za Ljubljano, „sveta“ Dalmacija itd. Stara pesem „da Trieste fin' a Zara“ (od Trsta do Zadra). Iz te moke pa ne sme biti kruha, pa če še tako dobro poznajo Machiavellijeve doktrine.

Če ne bo v kratkem podana podlaga za pameten sporazum, se bo s tržaškim vprašanjem morala baviti Organizacija združenih narodov, verjetno Varnostni svet.

So juridična vprašanja, ki so nadvse aktualna in ki bi služila kot precedenčni slučaj: ali je samovoljna delitev kršitev mirovne pogodbe ali ni? — Nadalje: dve velesili sta odločili nekaj, ne da bi vprašali za mnenje države, ki so poleg njiju podpisale to pogodbo.

Seveda so stvari v ozadju, katerih ne poznamo

Francozi so bili informirani, ne pa vprašani za mnenje. Turčija se je ponudila za posredovanje, Italija je to posredovanje odklonila. Ali bo v zvezi s tržaškim vprašanjem prišlo do ohladitve odnosov med Jugoslavijo in USA? Kako je zadnji razvoj, ki je nedvomno v škodo Jugoslavije na dobro Italije, v zvezi s splošnim položajem Jugoslavije v igri velesil? Ali ni morda machiavellistično stališče postalo že zakon v hladni vojni? Tudi pri demokracijah?

Na vse to bodo že prihodnji tedni dali odgovor. Dejstvo je, da glede Trsta leži največja odgovornost predvsem pri zapadnih zaveznikih. Dal Bog, da bi se jim posrečilo iz obleganega in samo na sebi nad vsem tem nedolžnega Trsta napraviti most med zapadno, jugovzhodno in srednjo Evropo.

. . . in pri nas v Avstriji

Ko se je lansko leto približal datum, do katerega je po ustavi predpisano, da mora vlada predložiti parlamentu predlog državnega proračuna za prihodnje leto, ni bilo

mogoče doseči med vladnima strankama sporazuma. Finančni minister dr. Kamitz je zahteval uravnotežen proračun, to se pravi: samo toliko izdatkov, kolikor dohodkov. Socialisti so zahtevali večje izdatke. Posledica nesporazuma so bile predčasne volitve. Takrat so rekli socialisti: „S finančnim ministrom dr. Kamitzem nikdar več!“

Toda volitve niso prinesle pričakovane večine socialistični stranki, vladna koalicija ostala in tudi finančni minister dr. Kamitz je ostal. Zopet se približuje datum, do katerega mora predložiti vlada parlamentu osnutek državnega proračuna. Vendar razmere letos niso prav iste kakor so bile lansko leto. Finančnemu ministru se je posrečilo dobiti večje kredite v inozemstvu, posrečilo se je energijsko posojilo in posrečilo se je novemu kanclerju doseči, da bodo zasedbene sile od novega leta naprej same plačevale zasedbene stroške. Vse to pomeni znatno razbremenitev državnega proračuna, pomeni večje dohodke in manjše izdatke. Zato je bilo tudi letos mogoče lažje doseči sporazum med finančnim ministrom in posameznimi ministri, ki so sicer zahtevali še tudi velike vsote, toda so končno le popustili. Novi državni proračun bo presegal predvidoma 20 milijard za več kakor eno milijardo. Finančni minister upa, da se bo posrečilo doseči tudi dohodke v predvideni višini. Zanimivo je, da je od te velikanske vsote potrebna vsota osmih milijard samo za osebne izdatke in da je potrebna vsota štirih milijard šilingov za izplačevanje pokojnin.

Kakor smo že poročali, namerava z novim proračunskim letom prometni minister zvišati postavke za osebni promet na državnih železnicah za približno 25%. Že z novim voznim redom so bile povišane vozne cene na državnih in zasebnih avtobusih za 27%. Ravno tako bodo z novim letom tudi povišane cene tobaku in tobaknim izdelkom. Prometni minister je izjavil, da bodo ostale od novega leta cene šolarskim in delavskim tedenskim in mesečnim voznim listkom še vedno zelo nizke in bodo znašale cene za delavske tedenske karte: do razdalje 5 km 5.20 šil., do razdalje 10 km 8.30 šil., do razdalje 20 km 13.30 in do razdalje 40 km 20.80 šil. Šolarske mesečne karte bodo stale: do 5 km 10.40 šil., do 10 km 16.60, do 20 km 26.60 in do 40 km 41.60 šilingov.

Dne 18. oktobra bodo občinske volitve v Beljaku in dne 25. oktobra bodo deželne volitve in deloma tudi občinske volitve na Tirolskem. Pomen teh volitev je razviden iz tega, da je govoril v Beljaku državni kancler Raab, ki je govoril tudi na zborovanjih na Tirolskem. Izidi teh volitev bodo pokazali, ali se je prepričanje volivcev od februarških volitev spremenilo ali pa je ostalo v vsaj v glavnem nespremenjeno.

V Innsbrucku je bilo koncem tedna zborovanje vseh avstrijskih deželnih kmečkih zvez. Na zborovanju je govoril tudi državni kancler ing. Raab, ki je v svojem govoru poudaril, naj se kmetje ne zanašajo preveč na državno pomoč. Obljubil je kancler podporo pri zahtevi kmetov po dokladah za otroke. V posebni resoluciji zahtevajo zborovalci tehnizacijo kmečkih gospodarstev in gospodinjstev, elektrifikacijo kmetijstva in preskrbo z vodo, izboljšanje prometnih razmer, podporo gorskim kmetom, pocenitev investicijskih in obratnih kreditov, izboljšanje stanovanjskih razmer za kmečke in gozdne delavce ter večjo in učinkovitejšo podporo kmetijskemu združništvu.

Z 19. oktobrom bodo znižane obrestne mere za posojila in za vloge pri vseh denarnih zavodih. Obresti za hranilne vloge z navadnim odpovednim rokom (do 5.000 š. je mogoče na mesec dvigniti brez odpovedi) so določene na 3.5% (doslej 4%), za vloge s šestmesečnim odpovednim rokom so obresti 4% (doslej 4.5%), in za vloge z enoletno odpovedjo so obresti 4.5% (doslej 5%).

Brezposelnost se je na Koroškem kljub poznemu letnemu času v zadnjem mesecu še zmanjšala. Pričakovati je, da bo tudi v bodoče brezposelnost manjša kakor pa je bila v preteklem letu, ker je bilo mogoče zagotoviti potrebne vsote za nekatera večja javna dela. Tako bodo gradili v prihodnjem letu tri velike kolodvore in sicer južni kolodvor na Dunaju ter kolodvora v Grazu in v Innsbrucku. — Nadaljevali bodo pa še to zimo in nato prihodnje leto z avtomatizacijo telefonskega omrežja na Koroškem in Vzhodnem Tirolskem, nato pa tudi v ostalih deželah. Ta dela omogoča večji kredit, ki ga je dobila vlada v Švici.

ZASTAVA ZDRUZENE EVROPE

kakor jo je sprejel Evropski svet v Strassburgu. Na modrem polju je v krogu razporejenih 15 zlatih zvezd, ki predstavljajo 15 držav-članic (USIS)

K R A T K E V E S T I

Ameriški kardinali so označili odstavitve poljskega kardinala Stefana Višinskega po komunistični poljski vladi kot „nezaslišano, nasilno, nečloveško in grozovito dejanje brezbožnega komunizma“. Podobno izjavo je dalo tudi ameriško zunanje ministrstvo.

V Sirakuzah na otoku Siciliji v Italiji je vedno večje število romarjev, ki molijo pred podobo „jokajoče Marije“. Cerkev je odredila preiskavo zaradi čudežev, o katerih govorijo, da so se zgodili pred to podobo Matere božje, ki je začela nenadoma jokati.

Avstrijske oblasti so doslej podelile državljanstvo okrog 87.000 sudetskimi Nemcem od celotnega števila 160.000, ki so se naselili v Avstriji.

Število pogrešanih Avstrijcev vsled dogodkov druge svetovne vojne je po poročilih Avstrijskega rdečega križa še okrog 75.000.

Po statističnih podatkih je v Avstriji največ nezakonskih otrok na Salzburškem, namreč 24.5%. Takoj nato sledi Koroška z 21.5% in Štajerska (20.5%), Dunaj, Dolnja Avstrija, Predarlška, Tirolska in Gradiščanska, kjer je le še 10.8% nezakonskih otrok.

Med Avstrijo in Jugoslavijo je bila sklenjena trgovska pogodba. Do 31. avgusta 1954 je predvidena izmenjava blaga v vrednosti 25 milijonov dolarjev. Avstrija bo uvozila kmetijske pridelke, rude in brusni les, izvažala pa bo industrijske proizvode.

Na velikem zborovanju v Bjelovaru na Hrvaškem je jugoslovanski državni predsednik maršal Tito izjavil, da „bo preje šla kamela skozi šivankino uho, kakor pa bi prenehali jugoslovanski komunisti biti pravi komunisti.“

Po poročilih iz Pariza je vložil bivši jugoslovanski kralj Peter tožbo za ločitev zakona. Peter Karadžordžević je poročen z grško princezino Aleksandro.

Po večmesečni bolniški odsotnosti je britanski zunanji minister Anthony Eden dne 5. oktobra spet prevzel svoje posle kot zunanji minister.

Za predsednika nove zapadno-nemške vlade je bil spet izvoljen dosedanji kancler dr. Konrad Adenauer, ki je prevzel tudi vodstvo nemškega zunanjega ministrstva.

Na skupni seji vzhodno-nemškega parlamenta in zbornice vzhodno-nemških dežel je bil za predsednika vzhodno-nemške demokratične republike ponovno izvoljen dosedanji predsednik, 77-letni Viljem Pieck, imenovan „oče nemške republike“.

V britanski koloniji Guayani v severnem delu Južne Amerike so se hoteli komunisti polastiti vlade, kar pa so preprečile pravčasno britanske čete.

Zemeljski plaz je zasil na Norveškem železniško progo in avtomobilsko cesto v dolžini 300 metrov. Plaz je podsil avtobus s potniki in pet drugih vozil. Več oseb je mrtvih.

Angleška reakcijska letala so dosegla nov rekord v hitrosti, ker so dosegla hitrost 1.183 km na uro.

DVE MINUTI SONCA

Na novo leto 1889 je bil sončni mrk, ki so ga posebno lepo videli v Normanu-u pri St. Francisku v Združenih državah v Ameriki. Pet učenih zvezdoslovcev ali astronomov je odpotovalo v Norman, da bi 1. januarja 1889 tam opazovali popoln sončni mrk. To so bili zvezdoslovci: Charoppin (izg.: Šaropén), Pritschel, Nipher, Engler in Valler. Samo jezuit Šaropén je bil katoličan, ostali 4 so bili protestantje.

Pater Šaropén je tako-le popisal omenjeni sončni mrk: Pet dni smo delali v Normanu, da bi vse potrebno pripravili za opazovanje sončnega mrka. Pa že je izgledalo, da bo ves naš trud zastoj. Na Silvestrovo, 31. decembra, je bilo namreč nebo pokrito z oblaki. Po našem preračunanju bi se moral mrk pričeti opoldne ob dvanajsti uri dvanajst minut in petnajst sekund. Popoln sončen mrk bi moral nastopiti približno poldrugo uro pozneje. Torej približno ob trideset na dve popoldne.

Astronomi — protestantje so bili skrajno slabe volje, nobena zvezda se ni videla, izgubili so že vse upanje za naslednji dan. Jaz sem jih tolažil z zagotovitvijo, da bomo skozi dve minuti med popolnim sončnim mrkom gledali okolico sonca.

„Pater, ali ste prerok?“ je vprašal profesor Pritschel.

„Niti prerok niti sin prerokov,“ sem odgovoril.

„Kako morete torej dati tako gotovo zagotovilo?“ je vprašal drugi.

„Gospodje moji,“ sem odgovoril, „prepričan sem, da to morem. Toda razlogov, ki jih imam za to, vseeno ne boste razumeli.“

„Zelo rad. Mi imamo v nebesih dobro mater, ki je vi protestantje ne priznate. Ona vse premore pri Bogu. Glejte, če hočem pri njej doseči kaj posebnega, tedaj pustim, da z menoj vred prositi za to veliko število njenih otrok in usliši me vedno. V St. Louis-u (tam je pater redno bival) je več sto dobrih sester in nedolžnih otrok, ki kličejo k njej: „Ljuba mati, daj patru Šaropénu dve minuti sonca.“ Prepričan sem, da bom dobil ti dve minuti sonca.“

Zvezdoslovci so se pristržno smejali in profesor Engler je rekel: „Pater, ali si upate podpisati dogovor, da boste šli peš v Ogden, torej 160 ur daleč, če bo jutri nebo cel dan oblačno?“

„Gotovo, gospodje moji; vse svoje življenje sem služil Materi božji, ona torej ne bo pustila, da bi moral tako daleč iti peš. Vi pa se morate zavedati, če dobimo dve minuti sonca, da boste na kolenih priznali moč Marijine priprošnje.“

Vsi so se strinjali s tem, pogodbo so napisali in podpisali.

Drugo jutro, na dan sončnega mrka, je bilo nebo pokrito s črnimi oblaki. Astronomi so obupali, ob 10tih dopoldne se je zdelo, da ni nobenega upanja. Jaz sem molil rožni venec in sem prosil Mater božjo,

naj mojo molitev tudi zato usliši, ker je njena čast tem nevernikom nasproti na teh tnic. Bil sem prepričan, da bo moja molitev uslišana.

Čas mrkovega pričetka je prišel in je šel mimo. Astronomi so izgubili ves pogum. Pozval sem jih, naj se vsedejo k svojim instrumentom in jih zagotovijo, da se bodo oblaki v pravem trenutku razdelili.

Ravno 10 minut pred popolnim mrkom so se oblaki razdelili. Splošno veselje. Planeti Venera, Jupiter, Mars in Merkur so žareli pri soncu v svetlem blišču. Ozek srp sonca je bil še viden, sivo — nočna svetloba je razsvetljevala pokrajino. Slednjič je zgi-

Vinska trgatve

NARODNI OBIČAJ

Kruh in vino sta najzlahotnejša pridelka. Zanju se poti in trudi slovenski gospodar, zanju moli in ob pretečih vremenskih nevarnostih trepeti. Zato je pa tudi tedaj, ko žanje in mlati in kruh spravlja v kaščo, veselo in srečno njegovo srce. Ko se pa približa čas vinske trgatve in naloži na voz polovnjake in s trgači odrine v gorico, je kar praznik v njegovi hiši.

Trgatve se na Slovenskem začne, kakor je pač v kraju toplo, kakor pač sonce grozdje zmede. Najzgodnejša je primorska trgatve. Na Štajerskem je vse v branju šele sredi oktobra.

Vseposod po Slovenskem pa je trgatve vesel in velik praznik. Na Štajerskem klopotci napovedujejo zorenje grozdja, dočim na Dolenjskem poslušajo, če že črički pojó. Viničarji pridno pregledujejo gorico in težko čakajo trenutka, da bodo stopili med polne trte.

Na Štajerskem zakoljejo za trgatve prvega jesenskega, nalašč za branje zrejenega prašička, debelega „prolenka“. Gospodinja pa pripravi sira in bele moke. Kjer je puran, mora za trgatve darovati svoje življenje. Tudi v drugih krajih Slovenije, ne samo na Štajerskem, ob trgatvi dobro jedo.

Po dva in dva „berača“ se postavita v eno red, k eni planti, kot pravijo na Primorskem. Preden se trgatve začne, so ponekod po Slovenskem po stari navadi prej ustrelili. Taka navada je bila včasih na Vipavskem, pa tudi drugod. Gospodar se je pokrival in voščil trgačem ali beračem srečo, preden so začeli. Trgači imajo pri sebi lesene skafe ali čebre. S posebnimi noži „vinjeki“ ali „kljukci“, kot jim pravijo v Brdih, obrezujejo grozde.

Trgači so navadno zelo veseli. Pojejo in vriskajo in zbijajo šale, da je kaj. Radi v verzih potem drug drugemu nagajajo, malo za šalo, malo zares.

Da dobra volja ne poide, skrbi pijača, nova in stara. Marsikje na Dolenjskem je

nil tudi ta srp, in svetlobni venec okrog zakritega sonca se je pokazal v vsej svoji veličini in glori. Popoln sončen mrk je resnično ena najveličastnejših naravnih prikazni. Popoln mrk je trajal ravno dve minuti.

Ves iz sebe od začudenja je zaklical eden izmed zvezdoslovcev: „Vsi moramo postati katoliški, pater! Verujemo na moč Matere božje! Kajti to je bilo očitno njeno delo!“ In medtem ko je govoril, so znova oblaki pokrili sonce.

Nato smo šli k južini. Jaz sem moral opraviti molitev pred jedjo in po jedi. Potem pa so vsi izpolnili prevzeto obveznost. Poklekali so in so se zahvalili preblašeni Devici za čudovito pomoč. Profesor Nipher je odkrito priznal, da je prvič v življenju molil.

navada, da tisti gospodarji, ki jim je že zmanjkalo starega vina, že pred trgatvijo sami poberó zrelo grozdje in iz njega napravijo prvo vino. Tako imajo potem trgači, ki niso samo iz domače hiše, pijačo med delom in pri kosilu. V Brdih prinese gospodinja kosilo v brajdo pod kostanj. Na Štajerskem pa posedejo na sepu ali pa gredo v sobo v viničarijo. Glavna gostija je pa vedno zvečer, na Primorskem navadno kostrun na krompirjevi polenti, na Štajerskem razne vrste pogač in mesa. Po večerji uprizorijo trgači razne ljudske igre ali pa gredo ven pod milo nebo, kjer zakurijo kres in si pečejo kostanj. Oglasi se tudi harmonika in vesela pesem. Gospodinjje so navadno vedno poskrbele in popazile, da je bila zmeraj vsa zabava dostojna in poštena.

Tudi domačemu gospodarju je bilo vedno veliko na tem, da se v njegovi gorici ne godi kaj nerodnega, da bi se potem po fari ne govorilo o tem. Zato tujci niso dobrodošli, od domačih pa lahko vsakdo ve, da je zadnjič v trgatvi, če bi delal kake neumnosti. Vendar ta očetova in materina resnoba ne moti veselja.

Fantje morajo od časa do časa pomagati tudi pri preši. Če je preša novejša, „moderna“, je treba posebne pozornosti, če pa starejša, pa še veliko bolj. Po prastarem načinu so svojčas na Dolenjskem in v Beli Krajini grozdje spravili v korita, po njem hodili ali pa z bati tolkli; mošt je tekel v posode pod koriti. Na vzhodnem Štajerskem moški po nabranem grozdju v široki trnici najprej z bosimi nogami poplešejo in grozdje tako zmečkajo. Tropine gredo potem v prešo. Mošče naredijo koš ali kletko, kamor natlačijo zmečkano grozdje.

To je veselje, ko vrtijo prešo, ko mošt teče, kot bi izvirjal iz skale. Kar teče samo, nazivajo v Brdih „vinski cvet“.

Na Dolenjskem nosijo brentači polne

brente grozdja ali v zidanice, v kadi, če je zidanica blizu vinograda, ali pa v sod, ki stoji na vozu in ga potem odpeljejo domov ali pa v zidanico. V zidanici najprej grozdje zmeljejo. Potem pa ostane kad pokrita dva do tri dni. Ko so trgači opravili svoje delo, čaka samo še gospodarja nadaljnje delo. Pogosto hodi v zidanico, ali pa je nekaj dni sploh tam, pripravlja in pomiva posodo in sode, ki jih bo napolnil z vinom. Okrog kadi hodi in posluša, ali so glivice v kadi že pričele svoje delo. Ko se to zgodi odkrije kad in prične prešati. Navadno je zelo veliko čistega vina na vrhu, zato ga zajemajo in naliva v sod. To pravi, da je čista „župa“. Ko je „župa“ „spodil“, potem nosi zmlato grozdje v prešo. Vesel in dobre volje je tiste dni gospodar. Ne premakne se iz zidanice. Gospodinja mu skrbno streže: takrat je vedno kaj boljšega pripravljenega zanj. Če gre sosed ali znanec mimo zidanice, ga povabi k sebi in mu da pokusiti novi pridelek. Sod je polnijo in gospodarju vedno bolj žare oči.

Iztisnjeno in sprešano grozdje nalaga vinogradnik v posebni prostor, ali pa ga sproti spet razkoplje in da v posebno kad, ter nanj nalije vode. Vse to potem pomeša, pusti dalj časa tako, nato pa znova preša. To je potem takojimenovani „pitjot“ ali „pikolit“ ali na Dolenjskem „treščk“.

Vinska preša je vinogradniku zelo dragocena. Tu se vinski pridelek, za katerega je toliko truda in skrbi, pretvarja v mošt in potem v denar in kruh. Zato vinogradnik spomladi na cvetno nedeljo dene marsikje na Slovenskem na prešo blagoslovljeno oljko.

Ko je trgatve končana, hodijo pastirji med trtami in iščejo, če so trgači kaj pustili na trtah. Pravijo, da paberkujejo. Okoli zidanic pa prijetno diši po novem moštu in gospodinja navadno obesi nad sode velike, lepe grozde, ali posamezne ali pa kar odreže del trte. Ti grozdi potem visijo še preko sv. Martina, včasih pozno v zimo.

Sedaj so vinogradi osameli. Rumeni listi počasi odpadajo, trte bodo samevale in čakale spet sončnih spomladanskih dni in novega življenja. Sedaj je deležen vse časti in pozornosti mošt. Ta pa vre v sodih. Pravijo, da se sodi med vrenjem pogovarjajo. Ta razgovor med sodi traja do Vseh svetih ali do sv. Martina. Šele tedaj postane iz mošta vino in vipavski, briški in razni drugi vozniki ga nalože na vozove in odpeljejo v širni svet. Zlasti ponosni so Kraševci, ki vozijo teran. Rdeči ali črni teran po njihovi sodbi ni vino, ampak samo teran. Gotovo je, da je teran najboljše in najzdravilnejše vino, ki ga rodi katera koli trta na Slovenskem.

Taka je trgatve in tako je veselje in sreča in stari običaji ob trgatvi na Slovenskem. Od naših pokrajin samo Gorenjska in Koroška ne poznata vinogradov, zato pa jih je v sosednjih pokrajinah več, tako da nikjer na Slovenskem ne stradajo domačega vina. V tožnih in težkih dneh razveseljuje vino potrta srca.

J. Š. Baar — Al. Nemec:

ZEMLJA IN LJUDJE

Roman

(39. nadaljevanje)

„Cimbura, Cimbura,“ so klicali meščani, „odpeljite mi družino, zapeljite jo kam na varno.“ Prosili so tudi Černocho, Roučka iz Putime; tudi kmete iz drugih vasi so naročali. Kmetje so prišli sem v Pisek, v svoje središče, ker doma niso vzdržali. Prišli so molčče, mrki. Toda molčče ustne so bile stisnjene, pesti sklenjene, iz oči so jim sršeli bliski.

„Ali mislite, da se upre Pisek, da se mi odpovemo?“ se je oglasil Cimbura. „Ves praški okraj se bo dvignil in se vam pridruži ter se boril. Naše žene pa — če hočete, odpeljem vaše žene in otroke, toda mi se ne ganemo.“

„Tako, Cimbura, tako, dobro,“ so pritegnili kmetje. Tako se je nagonsko zbudil v njih stari bojni duh, duh njihovih dedov, ki jim je velel braniti rodno grudo in ne popustiti.

Zita so na poljih zorela, rž je naglo postajala bela, toda na žetev nihče ni mislil. Čim dalje tem strašnejše novice so prihajale. Praga se je vdala brez strela. Kardinal Schwarzenberg in mestni župan Belski sta šla Prusom naproti in jim izročila ključne praških vrat. Na gradu čeških kraljev — na Hradčanih — se je nastanil pruski general in je izdal proglas, v katerem obljublja češkemu narodu samostojnost.

se vsem, mladim in starim. Z ničemer se niso dali obrzdati, dokler jih ni začela kuga dušiti in je bil njihov kralj prisiljen skleniti končni mir. Sklenili so ga čez mesec v Pragi — 23. avgusta in Čehi so se oddahnili.

Vojske je bilo konec! Tja do Čizove je šel Pisek naproti svojem polku, ki se je neokrnjen vračal, kajti v bitko sploh ni prišel. Hrozny z Bojenilkov je jahal na čelu prve stotnije, toda žalosten, brez smeha, kakor bi se on in njegova stotnija vračala s pogreba. Da, da, trinajst tisoč mrtvih je ostalo pri Hradcu in se ne bodo vrnili. — Nikoli se ne bodo vrnili ne k svojim polkom ne k svojim družinam.

Vojske je bilo konec. Nastopil je mir in z njim je po vsej Avstriji bila vrsta preosnov, predvsem v vojski. Službena leta so bila znižana od sedmih na tri — in Piksova fanta, Francek in Jan, sta se na jesen vrnila domov.

Vrnila sta se in sprejela ju ni samo sestra Verunka, ne samo dvojčka Martin in Vašek, temveč sta dobila še sestrico, ki se je rodila v tem vojskinem letu. „Marija Ana“ so ji dali pri krstu ime. „Marijana“ — so jo po spojitvi obeh imen klicali ljudje.

Kadar koli je zdravnik Malec iz Piska prišel v Putimo, je Cimburova dejala že racajoči hčerkici: „Poljubi lepo tule gospodu zdravniku roko! Ko njega ne bi bilo, ne bi bilo na svetu ne tebe ne mene!“ in je sama hvaležno stisnila roko, ki ji je rešila življenje.

VII.

Vso zimo so še v Putimi in morda po

vsem Češkem živeli v znamenju vojske. Narodni ponos jim je branil prsto in odkrito priznati poraz — ni bilo dovolj, da so to zvrnili na puške — iglenice — govorilo se je o očitnem izdajstvu, vsakdo je klel in obsojal Benedeka.

Največjo priljubljenost si je pridobila konjenica — ker se je žrtvovala in rešila, kar se je dalo rešiti.

„Da ni bilo nas,“ je kakor star general razlagal Vaclav Sekyra, strasten kadilec, raven mož kakor jelka, z mogočnimi kakor sulica ostro navihanimi brki, ki je kot kirasir predelal leto „šestinsšestdeseto“ — in natančno pripovedoval, „če bi ne bilo konjenice, bi vse: tren, strelivo, pijača, hrana, vozovi, orodje, topovi, da celo blagajna in štab padlo Prusom v roke.“

„No, Vaclav, pripoveduj, kako je bilo. — No, pripoveduj!“ so silili kmetje zidarja Sekyro, ki pa se ni dal dolgo siliti.

„Tako se vam je to zgodilo, takole“ — Kraljevi Hradec, pravim, tu je bil naš glavni stan, to je poveljstvo, pred njim teče Laba, in takoj za Labo je stala naša armada,“ in Sekyra je razpostavljaj vžgalice po mizi, kakor so stali posamezni polki v armadnih zborih. Tobačni mehur je kazal, kje so bile rezerve, pipa pa je označevala topove. — „To vse smo videli, ker smo mi, konjeniki, vedno jahali pred pehoto, da bi preiskali, kje so Prusi in kje niso; podnevi in ponoči smo samo patrolirali, pravim, da niti s sedel nismo stopili, dokler nas niso končno v noči od drugega na tretji junij odpoklicali in postavili zadržaj, v rezervno. Vedeli smo, da bo zdaj šlo za res, toda nas ne

bo kmalu zadelo. Razjahali smo, krmili, napajali, poskrbeli za konje in zase. Toda pred nami je že bobnelo, kakor da cepci mlatajo po podu, kakor da lomijo suho dračje. Mnogo nismo videli, ker smo bili za gričem. Prav opoldne smo opazili na častnikih, da se nekaj godi, nekaj huđega.

Naš divizionar je stal na vrhu pred nami, stal je v stremenih na svojem konju, krog njega brigadirji in polkovniki, ves štab naše divizije, vse na konjih, mape v rokah in z daljnogledi na očeh. Vedno so prihajali in odhajali sli. Od nas pa nihče ni spregovoril besede, toda slutili smo, da se sedaj odigrava nekaj velikopoteznega, ogromnega. Jaz sem bil naslonjen na konja, tiho sem molil, pa ne sam, mislim, da vsi, vsi smo na Boga mislili, ne iz strahu, ampak preprosto zato, ker nismo mogli nič drugega misliti in govoriti. Govorili so topovi, govorile puške in, kdor je poslušal kakor mi, kdor je gledal na dvigajoči se dim, na odnašanje ranjencev, ta je moral molčati in moliti.

Tako smo stali celo popoldne. — Tedaj smo zagledali jahati prvo rezervno divizijo.

Kos poti — uro od nas je šla — toda videli smo jo, spoznali smo Stadionove in cesarske kirasirje, poznali smo huzarje — Mikulove, Hessijeve in Ferdinandove. — Kam gredo? Kam jahajo? — nas je mučila radovednost. Zdajci smo se ovedeli — naša pehota — se je lomila, umikala, bežala navzdol. Kaj je to? — Zakaj? Kaj se godi? Toda naš, deseti zbor — Gablenz — ta se še drži — k njemu se prištevamo mi — za druge nam ni mar.

CELOVEC

Nedeljska služba božja je ob pol deveti uri vsako nedeljo v slovenski cerkvi v Priesterhausgasse.

ROMANJE V GOSPO SVETO

18. oktobra 1953

Dušnopastirski urad za slovenske in dvojezične župnije priredi v nedeljo, dne 18. oktobra, skupno romanje vernih koroških Slovencev h Gospe Sveti. Kakor se je portugalsko ljudstvo v težkih časih od leta 1917 naprej zatekalo k Naši ljubi Gospe v Fatimi in našlo pomoč, tako naj naše ljudstvo v svojih velikih potrebah in v skupni stiski vsega človeštva hiti pred milostni prestol Matere božje v častiljivi gosposvetki cerkvi, ki je najstarejše Marijino svetišče na Koroškem. Koroški Slovenci hočemo slediti pozivu dušnopastirskega urada v čim večjem številu in se zglasiti za romanje vsak pri svojem župnijskem uradu najpozneje do ponedeljka, 12. oktobra dopoldne. Vsa za romanje potrebna navodila dobite v cerkvenem listu „Nedelja“.

ZA STARČEV SPOMENIK SO DAROVALI:

Valentin Piuk, Velikovec, 10.— Franc Stare, Triestach, 10.—; Potočnik, Bistrica v Rožu, 5.—; neimenovana, 10.—; družina Klampferer, Zagoriče, 20.—; Martin Oblak, Bekštanj-Stari grad, 20.—; Ciril Turk, Solnograd, 20.—; župni urad v Vogrčah, 10.—; dekan Kristjan Košir, Žihpolje, 50.—; Ur-schitz, Čava, Rikarja vas, 20.—; Gregor Polschak, Suha, 10.—; Urban Heber, Dole, 5.—; Gregor Mak, Sele, 10.—; Marija Olip, Sele, 20.—; prof. dr. Zablatnik, Celovec, 50.—; Katarina Blüml, št. Janž, 20.—; S. St., Dobrla vas, 20.—; župni urad v Kotmari vasi, 20.—; Partl, Mače pri Bistrici v Rožu, 20.—; Mostečnik, Podravlje, 5.—; Bartl Kallan, Miklavčevo, Bela, 16.—; neimenovani, Brdo pri Šmohorju, 30.—; neimenovani, 10.—; Mauser, Brodi, 6.—; Matija Rogina, Feisternitz, 5.—; Franc Mikula, Melviče, 20.—.

Daruj tudi Ti za Starčev spomenik!

CERKVENO PRIZNANJE

Mil. g. prošt Aleš Zechner je bil imenovan častnim kanonikom. Slovesna instalacija je bila v škofijski kapeli v Celovcu v četrtek, dne 15. oktobra 1953. Prav iskreno čestitamo!

VREDNOST ŠILINGA RASTE

Zadnji tedni so nam vedno znova to dokazovali. Poslovalnica J. PROKOPP, Wien VI., Mariahilferstrasse 29, vam kaže s prospektom, ki je priložen današnji nakladi „Našega tednika“, pot, po kateri morete tudi vi priti do denarja.

ŠMHEL PRI PLIBERKU

Dne 6. 9. sta se poročila v Celovcu Simon Harrich, pd. Maric iz Globasnice in Ivanka Čebul, pd. Čebulova iz Šmihela.

Ivanka je bila dolgo let Marijina družbenica in pa pridna igralka pri naših prireditvah. Mlademu paru želimo obilo sreče in blagoslova.

Rojstva: 15. junija je bil rojen Janez Pečnik ml. Bicl. v Rutah. Za botra sta bila Jožef Urank in Katarina Jagoutz.

V Večni vasi pri Cipu pa so dobili 16. junija Edeltraud Jamer. Za botra sta bila Ljudmila Breitenegger iz Koblina in Valentin Jamer iz Globasnice.

V Večni vasi pri Sonatu pa so kupili mladega pavra, ime so mu dali Hanzi, ker je ata tudi Hanza; za botra pa je bil brat Miha Wutte. Mlademu paru lepo čestitamo k naraščanju.

Strpna vas tudi noče zaostajati: Pri Kosmu so dobili Naca, za botra je bil Ramuš Franc, krst je bil že pred enim mesecem, dne 15. avgusta.

Dne 7. septembra je bil rojen v Strpni vasi, št. 4, Janko Prutej. Janez Prutej in Marija rojena Ramuš imata sedaj že drugega otroka. Za botra sta bila pa ta mlada Podeva Janez in Marija Lamprecht.

Bistrica: Gottfried Liebl in Hildgard sta dobila otroka, ki je dobil pri krstu ime Gottfried Anton. Botra sta bila Anton in Marija Duller.

Vsem staršem čestitamo!

SMHHEL PRI PLIBERKU

V ponedeljek smo imeli dan celodnevnega čiščenja! Okrasili smo lepo cerkev. Pričakovali smo za ta dan obilo gospodov v Šmihel. Res, v polnem številu so se odzvali vsi prečastiti gospodje. Kar šestnajst

Pri nas na Koroškem

maš smo imeli. Gospodov pa je bilo sedemnajst, toda en gospod so morali imeti že preje doma pogrebno sveto mašo. Pridigali so nam: preč. g. Kristo Srienec iz št. Lipša, dr. France Cigan iz Kamena, župnik Fran Poš iz Globasnice in milostljivi g. prošt in dekan iz Pliberka.

Cela pliberška dekanija je bila zastopana, pa še iz sosednje dekanije so prišli sosedje iz Globasnice in iz Štebna ter g. Polanc iz Železne Kaple. Seveda ni smel manjkati naš bivši kaplan g. Vinko Zaletel iz št. Jakoba v Rožu.

Pevci so podali svoje najboljše kakor vedno; gospod profesor Silvo Mihelič so bili pri orglah, kar je slovesnost še bolj povzdignilo. Se kar čuti, da je mojster orgel prijel za registre. G. župnik pa so imeli dovolj posla, da so imeli vse v redu in da se je program vršil cel dan nemoteno in najlepše v božjo čast. Nad šeststo obhajil je bilo ta dan razdeljenih. Celo dopoldne je bila cerkev lepo napolnjena in ljudje so se vrstili pri svetih mašah. Saj je pa bilo tudi lahko prisostvovati sv. mašam, ko so pristopali kar po trije gospodje vsakokrat k oltarju! To je bil dan ki ga je gospod naredil.

Večerna asistiranja sv. maša s pridigo je zaključila lepo slovesnost.

RINKOLE

Pri nas začnemo s čiščenjem in potem je vsak mesec enkrat celodnevno čiščenje v fari, julija pri nas, avgusta v Večni vasi in septembra v Šmihelu, vmes pa imamo eno ali dvojno nočnih čiščenj. Tako smo vedno zaposleni — ter se držimo Jezusovega opmina. Vedno je treba moliti. Tudi letos je bilo v Rinkolah čiščenje, kakor vsako leto, navdse slovesno.

Imeli smo praznik, delo je počakalo, gospodov pa je bilo na čiščenju kar deset. V Rinkole vedno zopet radi pridejo duhovniki od vseh krajev in vetrov. Kar veseli smo, da nas imajo tako radi. Pa saj imamo sami tudi dva gospoda, Kajžrovi in Plesnovi kar radi pridejo med nas in večkrat smo letos imeli na ta način ob nedeljah božjo službo.

Kako bo šele potem slovesno, ko bodo naši dijaki doštudirali.

VEČNA VAS

Mi pa smo imeli letos srečo, ko smo čiščenje imeli v nedeljo, ravno takrat, ko je bil evharistični shod v Dobrlji vasi.

Celo dopoldne smo imeli božje službe, od 7. do 12. ure. Bile so svete maše, pridige in pranganje! Popoldne pa so bile molitvene ure po stanovih, kar lepo smo se držali vsak svojega stanu. Večerna slovesnost je zaključila lep dan vednega čiščenja.

GORENČE

(Petindvajset let cerkvenik)

Na drugo nedeljo v oktobru letos je slavil naš jubilar Jožef Burger, pd. Tičl, petindvajsetletnico, odkar opravlja svojo cerkveno službo pri podružnici sv. Rade-gunde v Sveti Radegundi. — Naš jubilar se je rodil dne 18. aprila 1869 pri žganjarju na Ledu. V svoji mladosti je večkrat menjal svoj dom, prišel na zadnje v Sveto Radegundo k Vodeju, odkoder se je slednjič oženil k Tičlnu, kjer biva še sedaj. Naš Joze je bil v svoji mladosti vojak, poklican je bil leta 1891 v Celovec, kjer je služil tri leta pri 7. pešpolku in še pol leta v Grazu. Za njegove mladosti je cvetela v naših krajih tkalska obrt. Naš slavljeneec s ponosom pripoveduje, da je bil njegov oče eden najplivnejših tkalskih mojstrov na Gorenčah in je imel v službi tudi več pomočnikov. Tudi mladi Joze se je moral posvetiti tej obrti in je že od svojega 16. leta izdeloval imenitno domače platno. V njegovih zreli moški dobi pa so tovarne uničile priljubljeno domačo obrt, odjedle so mnogim težko prisluženi kruh in ga pah-nile na cesto. Veliko pa jih je moralo oditi z rodne zemlje in so si morali v mrzli tujini iskati zaslužka Burger Joze pa je ostal na rodni domači zemlji in se posvetil na Tičlnovem posestvu kmetovanju. Leta 1928 je prevzel mežnarijo, ki jo opravlja vse doslej z največjim veseljem, zvestobo in natančnostjo. V ponos našemu slavljencu in vsem Tičlnovim bodi povedano, da

opravljajo Tičlnovi cerkveno službo že skoro 50 let. Leta 1887 je prevzel rajni Klemenjak, oče Barbare Polesnik, sedanje gospodinjje pri Tičlnu, cerkveništvo podružne cerkve. Lepo je skrbel za cerkev do svoje smrti leta 1911, torej polnih 24 let.

Kakor njegov prednik, tako tudi naš jubilar opravlja svojo cerkveno službo z vsem veseljem in ljubeznijo in natančnostjo. Kolikokrat ga slišimo tožiti: „Ah, jaz sem že tako star, da ne bom več mogel dolgo opravljati svoje cerkvene službe. Gledam in opazujem dandanes po naših krajih ljudi pa vidim, kako malo imajo ljubezni in smisla za službo pri cerkvi. Za cerkev in za Boga noče nihče več kaj storiti.“ Res je, da je cerkvena služba na splošno slabo plačana, a moramo za cerkev in za Boga napraviti tudi kaj za „božji lon“ kakor so to radi storili tudi naši verni predniki.

Naš slavljeneec pa ni samo z vso zvestobo in ljubeznijo vršil svojo cerkveno službo, ampak je bil tudi celih 9 let cerkveni ključar. V vsem tem času pa je zmeraj stal na strani svoje podružne cerkve s pametnim nasvetom, pomagal pri vseh nabavah, kakor n. pr. pri nabavi orgel, zvonov, liturgične opreme itd.

Našemu slavljencu k lepemu in izrednemu jubileju iskreno čestitamo. Prav pri-srčno se mu zahvaljujemo, ker je skozi 25 let vršil tako vestno in s tako ljubeznijo svojo cerkveno službo in skozi 9 let še službo cerkvenega ključarja. Želimo mu, da bi mu ljubi Bog dal še trdnega zdravja, katerega posebno v zadnjih letih že tako pogreša. Naj mu Bog da moči, da bi mogel svojo lepo službo opravljati še naprej kakor doslej: v vzvišeno božjo čast in pa v zadovoljstvo vseh faranov.

PLIBERK

Nesreče se tudi pri nas vedno množijo. Pred kratkim se je Opetnik Rudi o priliki tekme ponesrečil z motornim kolesom v bližini Škocijana. Ranjenca so morali takoj prepeljati v celovško bolnico, ker so bile poškodbe precej velike.

Opetnik Valentin pa se je prevrnil v Ženeku pri št. Lipšu z osebnim avtom. Sam sicer ni bil posebno poškodovan, pač pa je bil avto silno poškodovan.

Kdor pozna progo od Rude proti Lipici bo vedel, da je na tej cesti vožnja nevarna in da je treba biti previden. Tako se je tudi na tem mestu pripetila pred kratkim nesreča, katere žrtev je bil Herman Metnitz. Zadel je v cestno ograjo in se pri tem precej poškodoval, še bolj pa je poškodovan avto.

LEPENA

Ker že dolgo časa ni bilo poročila z našega kraja, moramo na kratko danes poročati o tragični nesreči, ki se je pripetila dne 29. avgusta pri Grabštanju. — Ta dan je šel zjutraj na polje Hubert Varh, doma pri Mlačniku iz Lepene. Preko pota je ležala pretrgana električna žica. Hubert jo je hotel odstraniti, ni pa pomislil, da je v žici tok. Ko se je žice dotaknil, ga je električni tok ubil.

Ob veliki udeležbi sorodnikov, znancev in prijateljev smo pokojnega Huberta, ki je tako nenadoma in tako tragično umrl, dne 1. septembra spremili na farno pokopališče pri Dev. Mariji v Trnju v Železni Kapli.

Naj podeli pokojnemu Bog večni mir! Domačim žalujočim pa naše iskreno sožalje.

KAMEN

V soboto, dne 3. oktobra, smo pokopali Rožarjevo mater. Že precej pred vojno se je bila prehladila tako težko, da se ji je omračil um in je morala iskati zdravja v bolnici za duševno bolne. Ozdravela je toliko, da se je vrnila k svoji družini, toda od časa do časa se ji je še motilo.

Tako tudi prejšnji teden. Ko je v četrtek mož kot običajno zjutraj šel na delo, hčerki pa v Celovec v šolo, se je zgodila nesreča: v duševni zmedenosti si je sama vzela življenje. Ko sta se otroka iz šole vrnila, je bila že mrtva.

Kako je bila rajna priljubljena, je pokazal pogreb: v izredno velikem številu so jo

sosedje in znanci spremili na zadnji poti. Naj ljubi Bog potolaži težko prizadeto družino; najmlajši hčerki, ki sta letos začeli hoditi v glavno šolo v Celovec in jo bosta najbolj pogrešali, pa naj Marija sprejme v svoje materinsko varstvo.

Letos nas sploh smrt na izreden način obiskuje. Prvi je letos umrl Kraigerjev oče — raka je imel. Dobro leto je hiral, vigradi je močno oslabil in kraj aprila ga je pobralo. Drugi je prišel na red Rušev oče. Na praznik Božjega Telesa je bil še pri procesiji. Zvečer je odšel v veselo družino v Mohličje. Domov se je pripeljal z motorjem; pred hišnimi durmi mu je pa prišlo slabo in so ga zjutraj našli mrtvega. In zdaj Rožarjeva mati.

Res, prav kot beremo v evangeliju: smrt pride kot tat, ne napove ne ure ne dneva.

ŽIHPOLJE

Naše zadnje cerkveno žegnanje in dan vednega čiščenja smo dobro opravili. Prišlo je veliko romarjev od blizu in daleč. Se vidi, da imajo ljudje veliko ljubezen in zaupanje do naše žihpoljske Kraljice.

Letino smo imeli letos hvala Bogu še kar dobro, posebno češpelj je bilo veliko, precej pa tudi drugega sadja.

V nedeljo, dne 27. septembra, sta si podala roke v zakonsko zvezo Prodova Mici iz Dolčevasi in Jagrov Vili iz Golšove, ki si je s sestro lansko leto postavil v bližini cerkve novo hišico. Sedaj ko je pripeljal svojo izvoljenko, stanujeta v tem lepem domu dve družini. Želimo, da bi jima tudi Bog dal svoj blagoslov, da bi se počutili srečni v skupnem življenju.

Pa tudi košena žena se je po par mesecih spet oglasila pri nas. V ponedeljek, dne 5. t. m. smo spremljali k zadnjem počitku Kosovega očeta v Ščedmu v starosti 63 let. Imel je raka na ledvicah. Pred tedni je šel v celovško bolnico iskat pomoči, toda ni so mu mogli pomagati. Umrl je dobro pripravljen in spreviden z zakramenti za umirajoče. Rajni je rad hodil v cerkev in večkrat med letom pristopil k mizi Gospodovi. Naj počiva v miru, zaostalim pa naše iskreno sožalje.

SELE

Pretekli teden se je preselil v Borovlje cestar Valentin Travnik s svojo družino. Njegova žena Pepca je 13 let vršila službo babice, kar v goratih Selah ni bilo vedno lahko. Tako so Sele, enako kot sosednja Šmarjeta, brez babice. Naše žene so v skrbeh, kdo jih bo zdaj ob porodih oskrboval, ker v celovško porodnišnico se pa ne more vsaka in vselej pravočasno podati.

SELE — KOT

Menda je bilo čisto prav, da so se zadnja dela pri novi šoli na Kotu zavlekla; da se je blagoslovitev vršila šele 11. oktobra. Krasen jesenski dan je mnogo doprinesel k lepemu poteku slavnosti. Ljudi se je zbralo 400—500, za naš kraj visoko število. Dosti je bilo otrok selske in bajtiške šole, staršev in drugih. Častno je bilo zastopano tudi učiteljstvo okoliških šol.

Kmalu po 10. uri je bila na prostem pred šolo sv. maša z ljudskim petjem, navrh blagoslovitev šole. Posvetni del slavnosti so otvorili in tudi zaključili šolarji s petjem. Nato je spregovoril domači župan Simon Ogris in izročil ključ prvem šolskemu vodji, g. Hermanu Veliku. Govorilo so še deželni šolski nadzornik g. Sacher, nadzornik dvojezičnih šol vladni svetnik g. Lovrenc Just, okrajni glavar g. Pfliegerl in končno šolski vodja g. Velik.

Gospod deželni glavar, ki je bil dopoldne zadržan, se je pripeljal k ogledu šole popoldne. Natančnejši opis šole in slavnosti priobčimo prihodnjici.

ST. JAKOB V ROZU

Tam gori na hribčku stoji cerkva in daje središču Roža posebno lepoto in pri-kupnost in brez nje si lepega št. Jakoba misliti ne moremo. Od vseh strani, odkoder prihajajo k nam, te že od daleč pozdravlja in vabi. Toda njen zvonik mora tam veliko prestati: napadajo ga dež in toča in sneg in viharji in zob časa. Skoro 80 let je streha kljubovala, sedaj pa je bila od boja že izčrpana in preperela in preluknjana. Zvon je farane vsak dan večkrat pri-srčno prosil: napravi zvoniku novo streho, da me rešite pred katastrofo! In to smo sedaj naredili. Poleg tega so nas tiste male sosednje Podgorje kar zasmehovale: mi smo svoj velikanski zvonik ves prekrili s pločevino, vi pa še vašega malega zvonika, tako raztrganega, ne morete popraviti! Sedaj smo jim pa pokazali, kaj smo mi.

Največ zaslug in skrbi in letanja je imel (Nadaljevanje na 5. strani)

Pri nas na Koroškem

(Nadaljevanje s 4. strani)

seveda skrbni žup. upravitelj g. Česen, ki se res trudi, da novemu župniku izroči urejeno faro in lepo cerkev. Zvonik ni prekrit s tisto mrzlo pločevino kot v Podgorjah, ampak bolj častitljivo, kot se spodobi za staro znamenito cerkev, ki daje lepoto vsej okolici: zgoraj s klanimi deščicami (šinteljni), spodaj z macesnovimi deskami. Tesarska dela je izvršil mojster Matevž Lepuschitz iz Wernberga. Njemu gre vsa čast in pohvala za res mojstrsko izvršeno delo. Vsi brez izjeme hvalijo njegovo delo. Imeli smo srečo, da nam je delal tako vesten mojster in ga vsem priporočamo. Tesarska dela so trajala od 24. avg. do 17. sept.

Kleparska dela je opravil prav dobro Hans Graf iz Rožeka. Prekritje stane preko 30.000 šil. Po vseh vaseh so šli pobiralci zbirat darove za cerkev in tu se je pač pokazalo, koliko smisla in ljubezni ima kdo do svoje farne cerkve. Nekateri, ki sicer dajejo v druge namene velike vsote in ni so nikaki s'roteji, so razočarali, drugi pa so v svojih skromnih razmerah darovali mnogo od tega, kar so si s težavo prislužili. Vsem darovalcem pa Bog povrni na priprošnje sv. apostola Jakoba. Seveda je še vedno prilika, da se kdo izkaže, ker zvon ne bo veselo pel toliko časa, dokler bo še kaj dolga.

Gospodinje, šivilje!

Za pozno jesen si nabavite za gospodinjstvo potrebne stroje in orodje pri domači tvrdki:

JOHAN LOMŠEK

ZAGORJE — ŠT. LIPS, P. EBERNDORF

Pa tudi sicer v št. Jakobu gradimo in postajamo imenitni. Blagovna zadruga si je postavila lastno stavbo, velik magazin s trgovino. Preje se je potikal po luknjah in skednjih in ko jo je prevzel nadvse iznajdljivi in podjetni Peter Vister iz Otoža, je svoje delovanje tako povečala, da je bil nujen potreben nov dom. Podrli so stari skedenj in napravili magazin na prostoru, ki je last Hranilnice, med Kovarjem in Tomažem. Preje tako grd in neizrabljen prostor je dobil sedaj novo obliko in s tem je napravljena dobrotina ne samo kmetom, ampak tudi št. Jakobu samemu. Magazin so delali lani in letos in stane okoli 100.000 šilingov. Toda brez pridnega poslovođa Petra Vistra bi ga ne bilo.

In še nekaj se gradi: „Haus der Heimat“. In sicer med nacističnim spomenikom in Preschernom, ki je prodal svet Reifeisen-Kasse. Tudi nemška hranilnica je imela tako tesne prostore in promet večji, da je potrebovala večje prostore. Kakšen bo in kakšnim namenom bo še služil, bomo pa poročali potem, ko bo dograjen. Mislili so, da bo gotov do 10. oktobra, da bi ga na ta dan slovesno odprli, pa ni bilo mogoče, četudi so delali skoro noč in dan.

Cvet umira

Dekle rožice nabira, da si šopek naredi. Vaški zvon jo opominja, naj svetišče okraši.

Cerkvica bo kakor vrtič in gredica bo oltar, kjer se dan na dan daruje. Jagnje božje v spravnih dar.

Zlahtno cvetje, v vence zbrano, se osrečeno smehlja: jutri bo na častnem mestu zrla v hostiji Boga.

Čast vam, vrtno krasotice, ki se tamkaj zbirate; od pomladi čez poletje, rade Zanj umirate!

Vrtnice pa raz obzidje tožno gledajo na vrt: morda jih že konec tedna vzela bo nemila smrt.

Med dišečo jelovino jim prostorček bo odbran, z njimi krsta bo odeta, z njo bo venec pokopan.

L i m b a r s k i

Za misijonsko nedeljo

Dne 18. oktobra je misijonska nedelja, eden najbolj pomenljivih praznikov katoliške Cerkve. Misijonsko delovati za širjenje vere, ni samo naloga misijonarjev, to nalogo more vsi vsak s tem, da postane član Družbe za širjenje vere. Ta družba je nastala po prizadevanju tedaj dvajsetletne Pavline Marije Jaricot, hčerke Lyonskega trgovca, na zborovanju dne 3. maja 1822 v Lyonu na Francoskem. Ob njeni stoletnici je papež Pij XI. družbo dvignil na stopnjo prve papeške misijonske ustanove in jo postavil pod neposredno vodstvo kongregacije za širjenje vere.

Družba za širjenje vere je združenje vseh vernikov vseh narodov z namenom, da v skupni molitvi pomagajo širjenju blagovesti po vsej zemlji. Družba nadalje s prispevki vernikov podpira misijonsko delo, ko razdeljuje misijonom denar, ki ga izročajo verniki. To je krščanska ustanova, ki nadaljuje poslanstvo Kristusa na zemlji in izpolnjuje njegovo zapoved, da se mora evangelij oznanjati po vsej zemlji. S šir-

jenjem prave vere dobiva človeška družba sile za pravno in tvarno napredovanje. Ta družba je vesoljna, ker razdeljuje sredstva, ki prihajajo iz vsega sveta vsem misijonom po njihovi potrebi, brez ozira na narodnost.

Misijonska nedelja se praznuje po vsem svetu. S tem hoče Cerkve opomniti vernike na njihovo največjo nalogo, kako pridobiti vse ljudi za Jezusovo kraljestvo. Po zapovedi ljubezni do bližnjega, ki je druga največja krščanska zapoved, ne sme nikdo nedelavno gledati, kako živijo milijoni in milijoni v zmotah poganstva, vsak mora pri misijonskem delu sodelovati. Čim več bomo vsi sodelovali pri misijonskem delu, tem več blagoslova bo deležen vsak izmed nas in tem več blagoslova bo deležen tudi naš narod kot celota.

Dolžnost vsakega vernika je torej, da postane član Družbe za širjenje vere, dolžnost vsakega slovenskega vernika pa je, da podpira slovenske misijonarje in da posebej pomaga Slovenski misijonski zvezi.

Po argentinski Patagoniji

V prejšnji številki „Našega tednika“ smo pisali o Slovencih v Argentini. Ti Slovenci, ki so prišli v Argentino največ po drugi svetovni vojni, so se naselili najprej in v največjem številu v Buenos Airesu, to je v glavnem argentinskem mestu. Nato pa so se naseljevali tudi bolj proti zapadu, največ v Mendozii. Nekaj, zlasti mlajših, pa je odšlo proti skrajnemu jugu dežele, v Patagonijo. Tam so zaposleni v industriji petroleja in razmeroma zelo dobro zaslužijo.

Že v zadnji številki „Našega tednika“ smo pisali, kako je te Slovence obiskal č. g. Jurak, ki je o tem svojem obisku napisal zelo zanimivo poročilo. Ko pripoveduje najprej, kako se je z avionom pripeljal iz Buenos Airesa v Patagonijo, pravi nato, kako so ga tamkajšnji Slovenci prijazno sprejeli. V nadaljnjem pravi nato g. Jurak:

V notranjosti dežele je zgradila petrolejska družba vodovod, ki daje glavnemu naselju potrebno vodo. Vodovod oskrbuje stari Križanov oče, star Slovenec iz Belokrajine. Živi zdaj tukaj že 14 let. Leta 1949 sta prišla k očetu še žena in sin. Tega Slovence je hotel g. Jurak še obiskati. — „V družbi Krevseve družine sem stopil na vlak. Proga se dviga najprej do višine 800 metrov. Izginili so izpred oči vsi hribi in kazala se je pusta Patagonija. Mrzlo je bilo že v vlakcu, ko smo pa izstopili, nas je zajel veter, ki prodrje prav do kosti. Križanov nas je že pričakoval s svojim kamionom. Zavili smo v neko zaseko. Po dolini se pase govedo in ovce, vsak trenutek pa se je splašil ob cesti kak divji zajec, ki jo je ob nenavadnem obisku ucvril čez breg. Končno smo obstali pred naseljem treh lepih hiš, kjer kraljuje sredi Patagonije Križan, ki nadzoruje vodno centralo. Križanova mati je stregla z vsem mogočim: prinesla je piške, jagnje, potice. Ko se je sonce že nagibalo k zatonu, smo se poslovili od Križanovih. Pripiskal je vlak. Vzdolž proge so se pasle cele črede divjih zajcev. Nekateri izmed teh se za vlak niti zmenili niso, drugi so malo postrigli z ušesi, zopet drugi pa so po stari zajčji navadi drveli na vse strani. Toliko je teh živali, da so vse avtoceste polne povoženih zajcev. In še en užitek: Ob progi se je pasla čreda guanakov. Lepe živali so, napol podobne srnam, napol lamam. Vedno se držijo v skupinah in imajo svojega voditelja. Ako ta da svoje znamenje, se vsi spustijo v beg.

Prispeli smo v Komodoru

Zivljenje dajeta mestu petrolej in volna. Prenočil sem pri družini g. Štruklja, ki je glavni blagajnik pri tvrdki Lahusen. Krasno stanovanje mu daje tvrdka kar za stonj. V tej družini sem se seznanil s Slovincem, ki se je ravnokar odpravil na vrnitev v Jugoslavijo. Od doma so ga prosili, naj pride nazaj. V Komodoru je do slej lepo zaslužil, imel svoj taksij. Toda pismom od doma se ni mogel ustavljal.

Vrnitev

V Buenos Aires sem se vrnil z avtom, ker je bil avion že za teden naprej zaseden. Vozili smo se ob plinovodu, po katerem prihaja gorilni plin v Buenos Aires. Prišli smo na visoko planoto, s planote polagoma v dolino. Veter je ponehal, ko smo došli v Trelew. Ozračje je bilo mirno in prijetno. Tod so si ljudje tudi s pomočjo

reke Čubuta ustvarili sijano poljedelstvo. Nasadi topolov dolino branijo proti vetru in nizka lega vpliva na toplo podnebje. Obiskal sem salezijance, ki imajo povsod v Patagoniji svoje zavode. Ko je nastala noč, so že zopet zabrneli motorji. Trije veliki avtopulmani so drveli skozi pokrajino, razsvetljeno od lune. Potniki so požirali v vozovih prah in se dušili. Ob štirih zjutraj smo prišli na kolodvor Sveti Anton. Ob 6. uri zjutraj smo se nato odpeljali in ob 6. uri zvečer smo došli v Bahio Blanco. Mesto je sedež škofije, precej čedno in industrija se je v njem lepo razvila. V bližini mesta Bahio gradi dr. France Kladnik novo cerkev.

Bila je že noč, ko smo obstali v mestu Medanos. Polovico prebivalcev tukaj tvorijo židje. Ostali so potomci Nemcev in Lahov. Okolica Medanosa živi ob česnu,

Delavska stanovanja

V novejši dobi nam je katoliška Nemčija že večkrat v splošnih potrebah pokazala rešilno pot. Raiffeisen si je zamislil kmečke posojilnice in zadruge. Duhovnik Kolping si je zamislil in izvedel društva, ki oskrbujejo in skrbijo za rokodelske pomočnike po vseh mestih. Dandanašnji potrebujejo ljudje nujno stanovanja. Trudijo se posamezniki, trudijo se občine in država išče denarja, da poskrbi za stanovanja. Vendar pa ni izgleda, da bi se tej potrebi v doglednem času odpomoglo.

Te dni je bilo v listu „Furche“ poročilo o župniku Theissu v mestu Hühnerfeld, ki leži sredi Posarja. Delavci so prihajali in tožili, da ni stanovanj. Theiss je bil praktičen in podjeten človek, vedel je tudi, da mu kot duhovniku ljudje zaupajo. Stopil je pred ljudi češ: „Ne tožite, marveč delajte in pomagajte si sami.“ Ljudem je stopil na čelo on sam. Stopil je k oblastim, ki je lastnica rudnikov, da mu dajo zemljišč za lastne domove, stopil je k posojilnicam, da mu dajo za gradbo potrebnih posojil, predvsem pa je računjal, da bodo delavci velik del potrebnega dela opravili sami. Tudi ne brezplačno, marveč na delovne listke in proti zagotovitvi, da bo novozgrajeni dom njihova last.

Deloval pa ni Theiss le sam, ustanovil je katoliško društvo „Ketteler Verein“, imenovano po nadškofu Kettelerju, ki je kot kaplan, župnik in prošt v Berlinu in končno kot nadškof v Mogunciji v letih 1844—1877, v pridigah in v časnikih poudarjal socialne potrebe in pravice ljudstva. Ketteler slovi še danes v Nemčiji kakor Slomšek med Slovenci. Katoliško ljudstvo je poslušnilo, zaupalo je, šlo je na delo in danes izvemo, da se je v kratki dobi zgradilo že 1311 domov in 2500 družin je dobilo lastni dom. Na prvo adventno nedeljo 1948 je bil položen temelj prve „Ketteler-jeve“ hišice. Leto za tem je nastalo že 18 domov in l. 1949. je nastalo po raznih župnijah že 35 društev „Ketteler“. Tedaj so sv. očetu v Rim sporočili, da so „z božjo pomočjo in v bratski ljubezni“ zgradili že 97 delavskih hišic. L. 1950 so se združila ta društva v lastno Zvezo.

Praktično deluje zveza takole: Kot člani se sprejemajo vsi pošteni delavci. Vsakdo vplačuje gotov mesečni prispevek, ki ga

pridelajo ga toliko, da ga izvažajo po vsem svetu in pri tem lepo zaslužijo. Dekleta povezujejo česen v kite, ki jih imenujejo ristra, vsaka ristra šteje 100 glavic. Medanos je pomembno mesto, pa do zadnjega časa ni imelo nobenega duhovnika. Le mala kapelica stoji in od časa do časa je prišel duhovnik iz Bahije. Ljudstvo je bilo v verskem oziru zanemarjeno. V ta kraj je poslal domači škof dr. Kladnik, rojaka iz Laškega in mu je naročil, naj zgradi cerkev in župnišče.

Dr. Kladnik je takoj uvidel, da ne gre brez avtomobila, ko župnija sega na vse strani 30 km. Polagoma pa je le uspel, nabral je toliko, da se je zgradilo župnišče, sicer majhno, pa prijazno. Danes pa je pod streho tudi že cerkvena stavba, dolga 26 metrov, široka 10 metrov. Predstavil se je nekemu kmetu, ter mu razložil, da Bog hoče imeti svetišče. „Ker vam je Bog dal dobro letino, morate tudi vi Bogu nekaj vrniti.“ Kdor ni dal denarja, je dal česna, ki ga je duhovnik vrgel na svoj avto in doma prodal. Ljudje prispevajo, ker uvidevajo, da duhovnik ne išče svojega dobička. Bil je ravno prvi petek v mesecu. Verniki so v velikem številu prišli k spovedi ter šli k svetemu obhajilu. Maševal sem v novi cerkvi. Dr. Kladnik pa je med mašo igral na harmonij in pel.

Nato sem hotel obiskati še znanega duhovnika in rojaka iz Primorja, Zagarja, ki živi v Indiji Riko. Kraj je oddaljen od Bahije 200 km, vožnja je bila prijetnejša, ker je cesta že asfaltirana. Kraj šteje morebiti 1000 duš, bogat je na žitu in v poljedelstvu pomemben. Neka družina Bernaskoni je dala graditi cerkev, ki vzdržuje tudi duhovnika. Ali ljudje so bogati in menda mislijo, da Boga ne potrebujejo. Gospod Zagar je bil obiska zelo vesel.

Prihodnje jutro smo se že zopet ločili, g. Kladnik se je odpeljal v Bahijo, jaz pa v Buenos Aires. Vozili smo se mimo zelenih pašnikov, kjer so se pasle nepregledne črede živine, jerebice so frfotale iz kraja v kraj, štokrlje in divje race so se kopale po lužah. Popoldne je nastalo deževje, ki nas je spremljalo vse do doma v Buenos Aires.

določi društvo po premoženjskih možnostih dotičnika. Vsakdo pa mora v prostih svojih urah tudi k gradbi priti na delo, opravljene delovne ure se mu zapišejo v društveno knjižico. Dodeljevanje novih hišic je povzročilo prvi čas nekaj težkoč. Kdor več plača in več dela, dobi dom seve prej ko drugi, ki je v neugodnih razmerah. Vsakdo pa ve, da pride na vrsto in da dobi svoj dom po tej pomoči za polovico ceneje, kot bi ga moral plačevati pri navadni gradbi. Društvo se zlasti ozira na potrebe, tako da družina, ki ima več otrok, pride čim prej na vrsto. Novi dom dobi delavec v porabo takrat, ko se stroški krijejo z denarjem ali z delom. Kakor hitro so stroški kriti, se dotičnik zapiše v zemljiško knjigo kot lastnik.

V začetku so nastale velike težave, ko je stavbena obrt ugovarjala proti kettelerjevemu, češ da obrt plačuje davke in zavarovanja, društvo pa dela brez tega. Zelo težavni so postali končni obračuni vsled sprememb denarne veljave. V teh težkočah so ljudje poslušali svojega škofa, razveselili so se poročila iz Rima, pa tudi gradbene tvrdke in njih delavci niso bile brez dela, marveč naprej primanjkuje delavcev. L. 1949. je prišla kettelerjevemu na pomoč „mednarodna pomožna družba“ in njeno pomoč je Kettelerjeva zveza hvaležno sprejela.

Tudi je ljudstvo začelo mlado podjetje podpirati. Ko se je na neki gradbi smrtno ponesrečil neki gradbeni delavec, je bilo podjetje, kjer je bil delavec nameščen, takoj pripravljeno, naprej plačevati prispevek, da vsaj vdova dobi svojo hišico. Za hišice, ki se zdaj gradijo, je zdaj že vplačana denarja 12 milijonov šilingov in predznanomanih je 1.4 milijonov delovnih ur. Župnik Theiss je dne 28. majnika l. 1951. umrl, Kettelerjeva družba pa se je medtem tako udomačila, da bo lahko nadaljevala svoje blagodejno delo.

To poročilo je morebiti pomembno tudi za naše razmere. Na kmetih bi bilo treba poskrbeti za družinska stanovanja za hlapce in deklet, treba je skrbeti za kmečke sirove in hčere. Nujna potreba kliče tudi naše gospode župnike, naj pomagajo v nujni novi socialni potrebi. To delovanje bi moglo postati najlepši del katoliške akcije.

Pesnik in njegov čas

Enkrat ste že v našem listu brali na kratko o Francetu Levstiku. Morda ste brali že tudi njegove spise in pesmi. Čudili ste se Martinu Krpanu ter ste se smeje učili na pamet pesmi, ki jih je spesnil za vse rodove slovenske mladine.

Gotovo vam ni prišlo nikdar na misel, da bi razmišljali o tem, kako je nastala povest o Martinu Krpanu, ki človeka tako prevzame, da bi zajezdil očetovega ali sosedovega konja ter bi se napotil po sol, tovoril jo od hiše do hiše, pretepal se z mejači, dokler ne bi nekoč srečal cesarja, ki bi ga v hudi stiski poklical na pomoč zoper objestnega Brdavsca. Slutim, da ste bili zadovoljni s Krpanovim vedenjem na cesarskem dvoru, niste se bali, da bi bil premagan v boju ali pa da bi se preveč zameril cesarju, cesaričina jeza zaradi lipe se vam je zdela grda, saj je pač Krpan moral imeti les, ki je bil „nalašč za njegovo rabo“. In Krpanovo slovo od nevhvaležnih dvorjanikov! Ali vam ni srce drhtelo v pravični zadovoljnosti, da Krpan govori po pravici, ko bere levite ošabni cesarici in skopemu ministru? Ali se vam ni zdel ta konec lepši kakor zaključki onih pravljic in pripovedk, v katerih se pastirček oženi s kraljično?

Bog ve, ali ste pomislili, ko ste prebrali povest o Krpanu, nanj, ki jo je pisal. Najbrž ne, saj se vam je povest zdela tako naravna kakor pomladno cvetje, poletne počitnice, jesensko sadje in zimski led in sneg. Kakor domače gore ali polja ali vinogradi, kakor oče in mati, tako je bila tudi ta povest v vas, saj ste vedeli, odkar živite, in tega je gotovo mnogo več, kakor je zapisano v spričevanju, da je treba biti dober, toda da človekove dobrote nikdo ne sme žaliti z nevhvaležnostjo in kričnostjo.

Ni pa vam prišlo najbrž na um, da je, zlasti kar se tiče materialne moči, slovenski narod kakor otrok. Ni sicer otrok po duhu; kajti njegovo duhovno bogastvo, ki ga predstavljajo pesmi, povesti, slike, kip, stavbe, skladbe, učene razprave, narodna zavest in jezik, je glede na naše število precej veliko. Ni otrok po svojem delu za vsakdanji kruh, čeprav je njegovo gospodarsko življenje še tu in tam na otroški stopnji, je pa otrok po svoji številni nemoci, ki je povzročila, da smo bili Slovenci skoraj vedno pod tujo oblastjo, ki je zavirala naš naravni razvoj. Vodniki naših očetov pa so bili dostikrat „predobri“, s preveliko vneto so učili ljudstvo, da mora vdano služiti gospodom, le redki so dvigali glas in roke za narodno „staro pravdo“. Kmečko ljudstvo, ki je ostalo do danes edini pravi predstavnik naroda, pa se je vedno zavedalo pravice, katero mu dajeta dobrota in delo. In šele, ko so se pojavljali na našem obzorju prvi znaki ustavnega življenja, ki je obetalo ljudstvu, da bo sčasoma moglo soodločevati pri vladanju, so naši narodni preporoditelji sprejeli vzor pravice od ljudstva in ga zapisali v slovensko knjigo kot narodno postavbo, ki se glasi: zadostite žaljeni človeški dobroti, in vsakdanji kruh onemu, ki dela!

In ta misel je tudi pravi pomen Levstikovega Martina Krpana, saj je po pesnikovi besedi „resnica v prijetni šali“. Krpana ni napisal Levstik zato, da bi ga brala samo mladina, z njim je hotel dramatično zlasti one učene ljudi, ki se niso dovolj ozirali na to, kako čuti, misli, govori in dela človek — kmet, steber naroda.

Levstik je videl, da novi način gospodarskega in političnega življenja ruši tihoto zakonitih vasic, dremajočih trgov in mestec, v katerih so živeli naši predniki, slutil je, da bodo železnice, tovarne, rudniki, trgovska središča izvabljala ljudi od pluga, ki ne bo mogel izsiliti za naraščajoči zarod kruha iz prs zemlje, čeravno se bo zvijal na njegovih ročicah orač, kakor bi hotel prodreti do zemeljskega osrčja!

Bal se je, da bo tujstvo, ki je lezlo med nas po sredstvih novega gospodarskega življenja, pogoltnilo slovenskega človeka, ki se bo začel sramovati svojega jezika in rodu, ter bo postal odpadnik, ki bo izgubil vse dobre lastnosti svojega in si ne bo pridobil nobene dobre lastnosti tujega naroda.

Vse Levstikovo pisanje izvira iz boja zoper odpadništvo. Zato je s strastno ljubeznijo pisal pesmi, povesti, ocene slovenskih del, članke o jezikih, sestavljal slovar, ki bi obsegel vse bogastvo slovenske besede, delal v narodnih društvih, urejal časopise, vse z namenom, dopovedati Slovincem, da se morajo sicer novemu načinu življenja

Za našo mladino

IZ SLOVENSKEGA KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Zveza absolventk gospodinjskih šol

Nekaterim bo že znano, da je bila v Št. Rupertu ob koncu tečaja za vkuhanje ustanovljena „Zveza absolventk gospodinjskih šol“, ki naj bi združila vse nekdanje gojenke, tudi iz starejših letnikov, kjerkoli so obiskovale slovensko gospodinjsko šolo, v močno družino. Tudi dekleta, ki ste trenutno v Švici, ste nekatere obiskovale naši gospodinjski šoli, bodisi v Št. Rupertu ali pa Št. Jakobu. Oglasite se večkrat in ostanite v zvezi z našimi dekleti.

Kako je prišlo do ustanovitve te zveze? Vsako leto dokonča precejšnje število naših deklet gospodinjske šole. Vračajo se zopet na svoje domove, v svoje družine, vesele, da so se veliko lepega in za poznejše življenje koristnega naučile. A še več: vcepila jim je gospodinjska šola spoštovanje in ljubezen do materine besede, do domovine in do pravega krščanskega življenja. Vsaka gojenka je čutila potrebo po tesnejši medsebojni povezanosti in želja po ustanovitvi je prišla prav iz srede naših deklet, ki je potemtakem še iskrenejša. Tudi dekleta v Švici in tujini so si jo želela.

Kolikokrat imamo priliko opazovati bivše gojenke, ki se nam po letih odtušujejo. To je tudi razumljivo, ker pač nimajo več nobenih stikov z svojimi sogojenkami in svojo nekdanjo šolo, ki bi jim pa vendar mogla postati življenjska šola.

Namen zveze absolventk: a) da nadaljuje z versko-narodno vzgojo bivših gojenk gospodinjskih šol, b) da pomaga z nasveti gojenkam v njihovem poklicnem delu c) da posreduje bivšim gojenkam nadaljno strokovno izobrazbo in d) da nudi bivšim gojenkam primerno družabnost.

Za dosego svojih ciljev pa se zveza poslužuje raznih predavanj, zborovanj in tečajev. Dekleta bodo imele tudi po vaseh gospodinjsko-strokovne tečaje, se lahko po-

služevale lepo urejene knjižnice v Št. Rupertu itd. Uprizarjala bo zveza vsakovrstne prireditve, prirejala družabne večere, tu pa tam kakšen izlet ali pa skupno romanje. Tudi v mesečniku „Vera in dom“ bo vedno na razpolago kotichek za zvezo absolventk. Zato se boste poleg v „Našem tedniku“ tudi tam lahko oglašale.

Za letos so odbornice sklenile, da naj bi se dekleta, žene in matere udeležile skupnega romanja v Gospo Sveto v nedeljo, dne 18. oktobra. V kolikor je znano, se bomo tam sestale vse h kratkemu, važnemu pogovoru.

Vsi se veselimo uspeha gospodinjskih šol. Navadno se šele potem zavedamo, kaj nam je dala šola za življenje, ko smo že v javnem življenju. Ni nam dala šola samo strokovnega znanja, temveč je tudi plemenitila naša srca in razbistrila naš um.

Naloga vseh, odbornic kakor tudi ostalih članic zveze je, da pričnejo zbirati nove članice, da se tako razširi med našo žensko mladino kulturno-strokovna, na krščanskih temeljih zasidrana nova organizacija. Nadaljna skrb te organizacije pa bo, da se bo čim več deklet udeležilo kmetijsko-gospodinjskih tečajev.

Naše prireditve

FARNA MLADINA NA GORENCAH priredi v nedeljo, dne 25. oktobra t. l., ob 15. uri v Šmihelu pri Šercerju in ob 19.30 v Globasnici versko-poučno igro „SV. NEŽA“ in „NA VISOKEM“ s simboličnimi vajami po verskih in narodnih motivih.

K lepi versko-vzgojni prireditvi prisrčno vabimo vse Šmihelčane, Globašane, Šebjane in vse prijatelje ter ljubitelje lepih iger. Farna mladina.

Vinska trgatev v Celovcu

Na 3. strani današnje številke našega lista je opisana vinska trgatev kot narodni običaj. S tem bomo tudi lažje razumeli našo prireditev v Celovcu. Vinska trgatev, ki jo je priredilo „Slovensko kulturno društvo“ v Celovcu v soboto, dne 3. oktobra, v hotelu Haimlinger, je bila nekaj spomin na dogajanja v vinogradih v Sloveniji in razne narodne običaje, kakor so opisani v omenjenem članku.

Že ves dan je bilo v dvorani precej živahno, kajti društveni odborniki in odbornice so pridno pripravljali za večerno prireditev, postavljali ogródje, na katero so navesili grozdje.

Po otvoritvi večera po društvenem predsedniku sta nam za uvod zaigrala Polde in Karlo lep komičen prizor „Postopač in stražar“. S tem je bilo dano pravo razpoloženje za družabnost in ples. Že dolgo celovška slovenska družina ni doživela tako prijetnega in domačega družabnega večera kakor pa je bil sobotni večer. Ker je pri nas vinska trgatev zelo malo poznana, je bila dvorana kar premajhna. Radi dobrega obiska je bilo sicer za ples malo manj prostora, toda kljub temu smo bili veseli in židane volje. Godba Šebjanov je prinesla med občinstvo takoj veselo razpoloženje. Lepo je bilo pogledati, ko so se nežne ženske roke stegovala kvišku in trgale med

prilagoditi, vendar ne smejo zatajiti duha in jezika svojih očetov, temveč ga morajo povzdigniti v bogato književnost, odkoder bo povlečen v pesmih, povestih, učenih razpravah in člankih kakor rosa padal na presnavljajoče se življenje, ki se bo sicer razvijalo po zakonih novih časov, vendar bo rastlo v skladu z vrednotami, katere si je ustvarilo ljudstvo v letih svojega tisočletnega trpljenja.

Levstikova načela so zmagala. Z njimi je prekvasil najboljše izmed svojih sodobnikov, ki so nam ustvarili naše slovtvo, ki je dalo narodu nezlomljivo hrbtnico, da se je uspešno upiral tujstvu. Levstika pa so zlomile življenjske nasreče v najlepši dobi.

plesom grozdje, ki je viselo tako zapeljivo, da se ga pač nobena ni mogla ubraniti. To škoda je moral potem seve fant, ki je z dotičnim dekletom plesal, popraviti s tem, da je plačal majhno odškodnino. Med odmori pa so še zapeli naši pevci in tako dali prireditvi to, kar bi eventualno še manjkalo in dvignilo razpoloženje. In tako smo se res v lepi slogi in družabnosti zabavali do druge ure, nakar smo se že malo utrujeni podali ob želji, da bi se kaj kmalu spet znašli, na svoje domove. Kakor slišimo, celovški igralci pripravljajo spet igro, s katero nas bodo razveselili.

ZA DOBRO VOLJO

Vzoren učenec

„Ti hodiš že v šolo, Francej?“ — „Da.“ — „Kaj pa delaš v šoli?“ — „Čakam, da mine.“

Iz otroških ust. Mali Pavel: „Zakaj pa držiš robc na licu, teta?“

Teta: „Ker me tako zelo zobje bolijo.“ Pavel: „Ne govori tako neumno, teta, saj tvoji zobje ležijo tam-le na omari!“

MLADINA PIŠE:

TINJE

Ker vidim, da se jih na mladinski strani ne oglašata dosti, hočem še jaz, kot zvesta bralka „Našega tednika“, povedati svoje misli. To pismo danes velja mojim prijateljicam in vsem dekletom v lepih Selah pod Košuto. Gotovo se še spominjate, ko sem vas na dekleško nedeljo obiskala. Še sedaj sem v mislih večkrat pri vas. Neka žalost je dušila cel dan moje srce, ko sem videla, kakšna skupnost vas veže, kako vse ure preživljate, se pogovorite razne stvari in si druga druga lajšate življenje. Odkrito vam rečem, da ste lahko srečne in hvaležne Bogu, da vam je dal človeka, ki vas vodi skozi lepo mladost. Jaz nisem tako srečna. Res lepa so mlada leta. Tudi moje življenje je bilo nekdanj polno cvetja in veselja, ampak prekrilo ga je trnje in trpljenje. Nimam upanja, da bi mi sonce še kdaj zasijalo tako lepo kot nekdanj. Vam, drage prijateljice, pa želim mnogo sonca v vašem življenju, trnje pa naj bi ostalo skrito.

Sedaj pa vam še hočem malo povedati, kako živimo pri nas v Tinjah. Smo kar zadovoljni vsak s svojo usodo, ker si itak ne moreš nič pomagati. V nedeljah gremo v cerkev, včasih nas je več, včasih pa spet manj. Tako je večkrat kar potrebno, da se gospod malo pokregajo. Seveda, tako polna cerkev kot pri vas v Selah, pri nas ni. Ko sem bila pri vas, nisem mogla ne stati in ne sedeti, pri nas se pa to ne zgodi zlahka, sicer je res naša cerkev malo večja, kot pa je vaša. Tiste, katere še Tinj ne poznate, vas povabim enkrat v naš kraj, da si ogledate naše znamenitosti. Iz prošnje se vam odpre pogled na velik del Podjune.

Spet se bodo kmalu pričele duhovne vaje. Potem bo pri nas zopet bolj živahno, ker bo prihajala k nam mladina iz vseh krajev Podjune. Na kratko sem vam razodela svoje misli, upam, da se boste še tudi ve oglašile.

Nazadnje vas še najlepše pozdravim, prav posebno pa svoje poznane prijateljice, kakor Marico, Nanijo, Nežiko, Tinco itd., pri tem pa seveda ne smem pozabiti trpeče Mojcije na občini.

Dekle, ki vas je 19. 9. obiskalo.

SPORT

Na Dunaju je bila preteklo nedeljo nogometna tekma med reprezentančnima moštvoma Avstrije in Madžarske. Zmagalo je moštvo Madžarske s 3 : 2. Gledalcev je bilo nad 60.000. Madžari so zmagali z majhno razliko, toda zaslužno, ker so nekoliko bolje igrali. Očitajo jim pa, da so igrali preostro in da švicarski sodnik tega ni preprečil. Poleg glavne dunajske tekme je bilo še šest sličnih tekem med pokrajinskimi moštvi iz Avstrije in Madžarske. Vsega skupaj torej sedem srečanj na en dan. Povsod so zmagali Madžari, razen pri mladincih, kjer so Avstrijci slavili visoko zmago 8 : 1.

Drugače v Avstriji ni bilo posebnih nogometnih dogodkov. Iz inozemstva bi bilo zabeležiti zmago Zapadne Nemčije nad Posarjem v razmerju 3 : 0 in zmago Rumunije nad Bolgarijo 2 : 1. Obe tekmi spadata v okvir izločilnih tekmovalj za svetovno prvenstvo.

Na Dunaju je bil velik turnir najboljših srednjeevropskih moštev v vodnem roketu (waterpolo). Sodelovali so prvaki Avstrije, Italije, Zapadne Nemčije, Holandske in Jugoslavije. Zmagalo je moštvo „Mornarja“ iz Splita, ki je porazilo vse nasprotnike.

V Beogradu je nemško reprezentančno moštvo premagalo Jugoslovane v roketu v razmerju 23 : 13, medtem ko so boksarski dvoboj Nemci izgubili v razmerju 11 : 9.

KULTURNI RAZGLED PO SVETU

Prvi britanski celovečerni tridimenzionalni film. V Londonu so pričeli s snemanjem prvega britanskega dolgega tridimenzionalnega filma. Film „Milijon dolarjev vreden diamant“ pripravlja Steven Pallos za podjetje Gibraltar Films. Kot poročajo, bodo snemali film z novo kamero, imenovano „Spacemaster“, ki so jo pripravili britanski tehniki. Ta nova kamera omogoča tako popolno sinhronizacijo, pri kateri oči prav nič ne trpijo.

Atenska poletna gledališka sezona. — V štirih poletnih mesecih so imele Atene večer za večerom gledališke predstave na prostem. Dežja letos ni bilo in atenska poletna gledališka sezona je uspela nad vsa pričakovanja.

Ali smo ozimnam gnojili?

Tudi najboljši vremenski preroki ne morejo povedati, kakšno bo vreme prihodnje leto. Zato pa pri setvi ozimnega žita ne moremo prilagoditi setve vremenu prihodnjega leta, ampak delamo tako, kakor mislimo, da bo za rast in uspevanje žita najboljše. Vendar pa moremo le nekaj ukreniti, kar more v veliki meri preprečiti škodo, ki more nastati na žitu vsled zmrzovanja in vsled poleganja.

Od rasti in razvoja rastlin in živali v mladosti je odvisno, če bodo vse te ostale zdrave tudi v naprej in če se bodo krepko razvijale in bodo dale dobre pridelke. Na rast in uspevanje rastlin vpliva v veliki meri tudi kakovost tla in pa podnebje.

fosfor, to sta dve hranilni snovi, ki sta za krepke razvoj korenin in poganjkov izredno važni.

Dobro gnojenje s kalijem in s fosforjem pa nam odvzame tudi velik del skrbi pred zimsko pozebo in pred poleganjem žita. Zadostna količina fosforja (Thomasova moka ali superfosfat) omogoči rastlinam, da se dobro vkoreninijo. Zadostna količina kalija (kalijeva sol) pa daje ojačanje sten posameznih stanic v žitni bilki. Krepek razvoj rastlin v mladosti in pa močno vkoreninjenje mladih rastlin je najuspešnejše sredstvo proti zimski pozebi žita.

Žito polega predvsem iz dveh razlogov. Najprej zaradi slabotnih bilk, drugič pa zaradi premočnega gnojenja z dušikom (hlevski gnoj ali kako dušično umetno gnojilo).

Proti poleganju in proti zimski pozebi je torej najučinkovitejše sredstvo zadostno gnojenje s kalijevimi in fosfatnimi gnojili. Najboljše je seveda, da ta umetna gnojila dajemo pred setvijo. Ako pa smo na to letos pozabili in je za tako gnojenje za letos že prepozno, moremo to napako še vedno popraviti. Bomo pač letos s temi gnojili gnojili šele po setvi. Tudi to naglavno gnojenje bo še imelo potreben učinek. Vse dokler zemlja še ne zmrzuje, moremo naglavno gnojiti. Posebno ugodno je to takrat, ako po gnojenju pride jesenski dež.

Ako hočemo torej zavarovati naše ozimne pred zimsko pozebo, in drugo leto pred poleganjem, ne pozabimo jim še letos gnojiti s kalijevimi in fosfornimi umetnimi gnojili.

Nekaj o moštu

Prav je, da v našem gospodinjskem kotičku spregovorimo tudi nekaj o ravnanju z moštom.

Naši gospodarji ga znajo sprešati, toda pozneje mu ne posvečajo prave pozornosti, da bi mošt ostal tudi skozi vse leto dober! K temu je potrebna dobra klet, posodasodi, sadje, strokovno znanje in pri ravnanju z moštom potrebne izkušnje.

Klet mora biti snažna, hladna, temna in zračna. Boljša je bolj vlažna kakor suha. Kjer je v kaki kleti kislo zelje, krompir in gnuloba, tam ne bo sadjev mošt nikdar dober. Najboljše kleti so one, ki so globoko v zemlji. V takih je poleti in pozimi vedno enako hladno, kar je za kvaliteto mošta velike važnosti.

Novi sodi morajo biti najprej dobro umiti, da se iz njih izluči tanin in lesno barvilo. Na Nižje Avstrijskem imajo sodarji to navado, da dajo hrastove plohe v tekočo vodo, ki vse te snovi izluči. Navadno pa so sodi iz neizluženega lesa, zato jih je treba pred uporabo z vročo vodo in sodo napolniti in, ko se voda nekoliko ohladi, tako dolgo splakovati, da je voda popolnoma čista. Sodi morajo biti vedno dobro umiti, pa naj so novi ali stari. Zato moramo vsak sod takoj, ko ga izpraznimo, umiti ter na zraku dobro osušiti in takoj zažveplati. Pred uporabo pa ga moramo zopet dobro umiti, da se duh po žveplu od-

strani ter ga samo rahlo zažveplamo. Ako ima sod kakršenkoli neprijeten duh, je treba zavreti lonec mošta in še vrelega vliti v sod, zamašiti ter ga valjati sem ter tja, da se z vrelim moštom vse doge dobro oplaknejo. Sod pustimo dobro zamašen, da se deske navzamejo okusa po dobrem moštu. Sodi se ohranijo, ako jih prebarvamo z zmesjo terpentinovga olja in dveh delov kolofonije. Oboje je treba na kraju štedilnika raztopiti. Železne obroče pa namažemo z minijem in nato z lakom, ki je za železo.

Za mošt je dobro vsako sadje, samo da je primerno zrelo, lepo oprano in brez gnilobe. Sadje, ki ga vsak dan pod drevjem nabere, hranimo v hladu. Za mošt določene sorte naj ostanejo čim dalje na drevesu. Najprej sprešamo ono sadje, ki smo ga pri obiranju kot manj vredno zmetali na tla.

Naj povem, kako naš sosed ravna z moštom. Najprej ga nalije v manjše sode. Na vsakega pritrdi kipelno veho, da plini, ki se pri vrenju tvorijo, uhajajo po cevčici v kozarec z vodo. Tretji dan ga prvič pretoči v lepo umit in primerno zažveplan sod. Pretaka vedno s cevjo, da mošt ne pride v stik z zrakom. Žveplanje in pretakanje samo vpliva na mošt, da trenutno preneha vreti. Vendar pa se glivice kmalu opomorejo in mošt zopet vre, četudi ne več tako

močno. Peti dan po prvem pretakanju ga zopet pretoči in vse, kar ostane na dnu gostega, vlije na tropine za kis. Teden dni po drugem pretakanju mošt iz manjših sodov pretoči v večji sod in kipelno veho dobro pritrdi, da zrak ne more do mošta. Tako ga še nekaj tednov opazuje in, ko spozna, da se je popolnoma umiril, sod do vrha nalije in z navadno veho za stalno zapre. Tako ostane do spomladi.

Ob spremembi toplote, to je približno v času, ko na pomlad sadno drevje cvete,

mošt zopet pretoči.

Vse pretakanje opravi ponoči, da s tem podnevi ne izgubi nobene ure za delo na polju in drugod.

Ta način je pri našem sosedu že nad 20 let v navadi. On ne pusti, da bi se pri vrenju ves sladkor spremenil v alkohol, ki se zlasti, ako sod ni dobro zamašen in ni popolnoma do vrha poln, kaj hitro spreminja v kis. Za kis so dobre tropine in škoda bi bilo dober sod s skisanim moštom pokvariti.

Našim gospodinjam

Kako shranimo zelenjavo za zimo

Zelenjava, kakor zelje, repa, kumare, buče, razne mešane solate, čistimo navadno dvakrat na teden. Skrbimo, da je na deskah vedno za dva prsta vode, ki varuje, da ne pride zrak in z njim škodljive glivice, ki povzročajo, da se zelenjava kvari. — (Isto velja tudi za jajca v apnu, ki se kvarijo, če je plast apna, ki je na jajcih, brez vode.)

Prav je, da zelenjavo pokrijemo s čistimi listi zelja ali vinske trte. Listje zelja damo tudi na dno v škafo. Večkrat pokrijejo tovrstno zelenjavo z dobro izprano krpo iz domačega platna. Tako pokrito zelenjavo je mnogo lažje čistiti. Pri čiščenju najprej s krpo, ki jo imamo samo v ta namen, poberemo umazanijo, ki plava na vodi. Nato poberemo vso umazano vodo in tedaj šele dvignemo kamne in deske. Tako preprečimo, da umazana voda ne pride do zelenjave. Kamne in deske umijemo, s čisto krpo zbršimo, zdevamo nazaj ter zopet nalijemo za dva prsta prekuhane in ohlajene vode. Novo vloženo zelenjavo bolj obtežimo. Ko se po nekaj tednih skisa in uleže jo obtežimo nekoliko

manj. Premočno obtežena je preveč suha in zato manj okusna. Premalo obtežena pa postane premeška.

Da je zelenjava prej skisana, postavimo manjše posode na toplo. Lahko tudi med sol damo nekaj žličic sladkorja. Ako je zelenjava preveč kisla, jo pred uporabo operemo v čisti vodi.

Zelenjava, ki jo vložimo za zimo v čisti pesek, mora biti zdrava, primerno zrela in ne sme biti namrznjena in mokra. Zalogo je treba večkrat pregledati in nagnito odstraniti. Ako imamo zelenjavo v močno suhi kleti, jo moramo po potrebi od časa do časa poskropiti. Ako pa je klet preveč vlažna, jo je treba v suhih zimskih mesecih dobro prezračiti. Boljše so nekoliko bolj temne shrambe za sadje in zelenjavo kakor svetle. V svetlih konservirano sadje zgubi lepo naravno barvo in zelenjava v pesku močno odganja. Isto velja zlasti za krompir, ki na površju postane zelen, kar je v škodo krompirju, ki ga imamo za hrano in zlasti semenskemu, ker to nekoliko zmanjšuje pridelek.

Potrošnja umetnih gnojil

Proti letu 1950-51 so se v letu 1951-52 prodaje umetnih gnojil v državah članicah Organizacije za evropsko gospodarsko sodelovanje (OEEC) zmanjšale za približno en odstotek. Po teh cenitvah za leto 1952-53 se bo potrošnja povečala za približno šest odstotkov, v letu 1953-54 pa še za nadaljnjih šest odstotkov. Sedanja potrošnja je za 44 odstotkov večja od predvojne.

Kot poroča odbor za prehrano in poljedelstvo pri OEEC so se prodaje umetnih gnojil v letu 1951-52 zmanjšale predvsem zato, ker so si kmetje v prejšnjem letu napravili velike zaloge; potrošnja pa je bila verjetno nekoliko večja kot v letu 1950-51. Proti letu 1950-51 so najbolj padle prodaje umetnih gnojil v Veliki Britaniji in Irski, nekoliko manj pa v Italiji, Nizozemski, Švedski in Švici; v Avstriji, Belgiji, Danski, Franciji, Nemčiji, Grčiji, Norveški, Portugalski in Turčiji pa se je potrošnja celo povečala.

Odbor opozarja, da je ravan naraščajoče potrošnje umetnih gnojil premajhna in ni v skladu s potrebami po čim večjem povečanju poljedelske proizvodnje.

V letu 1952-53 so cene dušikovih gnojil padle; prav tako so v skoro polovico držav

OEEC padle tudi cene fosfatnih in kalijevih gnojil, cene apnencu pa so bile v glavnem stalne. Dobave umetnih gnojil so zadostne.

Zmrzla krma škoduje

Termometer kaže že vsako jutro manj in gotovo bo v prihodnjih dneh padla že močna slana. Kljub temu pa bomo še poizkušali izrabiti jesensko pašo, saj bo krmljenje v hlevu trajalo še zadosti dolgo. Vendar pa moramo biti pri tem zelo previdni.

Zelena krma, ki je pokrita s slano, je lahko zelo škodljiva. Ako spustimo v jeseni zgodaj zjutraj, ko je na paši še močna slana, živino na pašo, se lahko zgodi velika nesreča. Živali se nažrejo v preveliki meri zelo hladne krme. Posledica tega pa je močno napenjanje in pa razne bolezni prehlajenja. Prav posebej je taka zmrzla in od slane pokrita krma škodljiva za breje krave.

Zato živali v jeseni ne smemo zjutraj gnati na pašo, ako je padla močna slana. Tudi ne smemo nikdar krmiti v hlevu krme, ki je pokrita s slano, kakor tudi ne smemo krmiti nikake zmrzle krme.

Na Radišah je zasvetila električna luč

Radiše nad Celovcem se koplje v sončni luči, ko megla pokriva Celovško kotlino s Celovcem. Za to sončno luč Celovčani Radišanom radi zavidajo. Toda Radišani hočejo imeti svetlobo ne samo podnevi, radi bi se postavili tudi ponoči. Zato so sklenili, da mora na Radišah posvetiti električna luč, ki naj razsvetljuje Radiše ponoči in električna sila naj žene motorje ter olajša gospodarjem in gospodinjam naporno delo.

Zadnjo soboto v avgustu smo na Radišah slovesno mogli proslaviti dan, ko je bil dokončan prvi del elektrifikacije Radiš. Iz Kropfischeve elektrarne v Šmarjeti ob Dravi so dobile tok za razsvetljavo in pogonsko silo sledeče radiške vasi: Radiše, Medgorje, Podgrad, Spodnje in Zgoranje Rute. Nimajo pa še toka kraji Dvorc, Kozje, Tuče, Lipica in Verovce.

Instalacijska dela je izvršilo podjetje Dullnig iz Celovca in moramo reči, da so vsi z izvršenim delom zadovoljni. Vasi in posestniki, ki so želeli dobiti električni tok, so se združili v skupnost, katere načelnik je nadučitelj Franc Mairič, namestnik načelnika pa je Nužej Wieser, pd. Šubernik. Zaradi izredne delavnosti pri elektrifikaciji pa moramo omeniti še Hanzija Božiča, p. d. mladega Rokovnika.

Ena velika neprijetnost pri elektrifikaci-

ciji pa je in te se ni mogoče izogniti: stroški so veliki. Vsaka vključena svetilka se šteje kot enota in za vsako enoto je treba plačati 800 šilingov, kar nanese kar precejšnjo vsoto. Vsaka vključena konjska sila pri strojih šteje kot tri enote. Brez pomoči deželne vlade, ki je prispevala polovico stroškov, bi elektrifikacije ne zmogli. Saj pride na vsakega kmeta približno 16 do 24 enot. Vse vsote tudi večinoma posestniki ne morejo plačati naenkrat, zato plačujejo te stroške v obrokih. Stroške hišne instalacije mora plačati vsak posestnik sam.

Moramo pohvaliti podjetje, ki je prevzelo instalacijo, da je delo hitro napredovalo in smo doslej z izvršenim delom res zadovoljni. Zadovoljni posebej, če pomislimo na Medgorje, kjer je delo napredovalo mnogo bolj počasi. Seveda je bilo to mogoče tudi zato, ker so kmetje sami mnogo pomagali pri delu in so deloma s tem tudi odslužili svoje predpisane datjate. Drogovi za celotno napeljavno so postavljeni v betonirane podstavke, kar povečuje trdnost in odpornost ter trajnost. Pri tem delu je največ pomagal domačin Hanzij Božič in še nekateri drugi.

Zaradi velikih razdalj med elektrarno in posameznimi naselji bodo potrebne tri transformatorske postaje. Od teh vse tri že

stojijo in ena je že v obratu. Te postaje je zidal domačin zidar Franc Rutnik pod vodstvom zidarskega mojstra Florijana Thurnerja iz Vresja (Haidach, Krastowitzgasse) pri Celovcu. Transformatorska postaja stane okrog 15.000 šilingov. Instalacijska dela izvaja podjetje Dullnig iz Celovca, kakor smo že preje omenili. Delovodja tega podjetja je g. Šarvici iz Bistrice pri St. Jakobu v Rožu in podjetje Dullnig ima stalno zaposlenih pri instalacijskih delih na Radišah 4 do 5 delavcev. Podjetje je tudi sam dobavilo do 80 odstotkov vseh motorjev in je bila zato nabava tudi cenejša. Tudi ostalega elektrifikacijskega materiala smo kupili precej pri imenovanem podjetju.

Z zavistjo in hrepenenjem težko čakajo ostale vasi, ki bodo prišle na vrsto deloma še letos deloma pa šele drugo leto.

Ko je zadnjo soboto avgusta zasvetila pri nas električna luč, smo ta dogodek seveda slovesno proslavili. Pri proslavi in blagoslovitvi so govorili najprej načelnik elektrifikacijske skupnosti g. nadučitelj Mairič, in za njim delovodja Šarvici, ki je podal tehnični potek dela.

Po govorih je zapel cerkveni pevski zbor dve slovenski in eno nemško pesem. Ne rečemo, da bi po vsebini v govorih ne bili zadovoljni, toda zadovoljni nismo bili, ko so vsi ti gospodje na slovenskih Radišah in

slovenskim odjemalcem toka govorili samo nemško. Gospod župnik Jank je govoril slovensko in nemško. V slavnostno razsvetljeni cerkvi so bile nato pete litanije Mater božje. Za dokaz, da smo postavili elektrifikacijske naprave s svojim sodelovanjem, toda z božjo pomočjo, so bile vse naprave blagoslovljene.

Pred blagoslovitvijo so Tolmajerjevi otroci recitali sledečo prigodnostno pesem:

Izpod sivega Obirja
potok bistri tam divja,
po skalah dere iz višine
dol k Dravi v nižine.

Prišel je podjeten človek,
zajel v jezove divji tek,
stisnil v cevi je silno moč,
da postala njemu bi v pomoč.

Kolesa, stroje mu poganja
s silno svojo mu močjo,
elektriko ta moč ustvarja,
ki danes zasvetila bo.

Vse hiše naše z žico so zvezali,
da spet sosedu bi sosedu dali,
motorji rahlo bodo zabrnili,
naše male stroje zavrteli.

Da ta silna nova luč bi razsvetila
in v duše, srca mir razlila,
da bi bilo vse to nam v pomoč,
pokličimo zdaj božjo moč.

Mislite pravočasno, kako boste za MIKLAVŽA in za BOŽIČNE ter NOVO-LETNE praznike razveselili svoje sorodnike, znance in prijatelje v Jugoslaviji

INTEREXPORT - TRST

Zivila, tehnične predmete (šivalne stroje, radio-aparate, kolesa, štedilnike, harmonike itd.), tekstilno blago, vse iz lastnega skladišča v prosti luki v Trstu.

NAŠI STANDARDNI PAKETI ŽIVIL IN TEKSTILIJ SO CARINE PROSTI
JAMČIMO ZA VSAKO POŠILJKO
TOČNO, SOLIDNO IN HITRO POSLOVANJE

Zastopnik za Avstrijo:

Dipl.-ing. LAMBERT MURI, Celovec-Klagenfurt, Viktringer Ring 26, Telefon 43-58
Zahtevajte brezplačne cenike in pojasnila.

NAPAK RAZUMEL

„Posnemaj, sinko! Stric Božidar, je prišel s parom raztrganih čevljev na Dunaj in zdaj ima že milijon!“ — „Za božjo voljo, kaj pa dela s tolikimi čevlji?“

Praktična kuharica

VI. izdaja

Pavla Zakonjšek

Knjiga obsega 270 strani in ima bogato izbiro z nasveti in navodili. — Praktično kuharico naročite pod naslovom „Kranjski Janez“, Naš tednik-Kronika, Celovec, Viktringer Ring 26

SE NIKOLI TAKO UGODNO!

- Blago za pohištvo
- Zavese
- Preproge
- Posteljnina

Radlmayr, Beljak-Villach Postgasse 3

Hubert TUMPOLD

Gradbeno, portarno, industr. steklarstvo, zrcala, okvirji, moderno brušenje

BELJAK - VILLACH
Gerberg. 21a, t. 64-02

PLAŠČI za dame, gospode in otroke po najnižjih cenah. Priporoča se

WALCHER

CELOVEC, 10.-Oktober Strasse 2

Otvoritev

Našim cenjenim odjemalcem sporočamo, da smo v Celovcu-Klagenfurt, Bahnhofstr. 3 odprli nov razstveni salon in jih najvljudneje vabimo, da si ga ogledajo.

Automarkt

Dipl.-Ing. O. Zieritz

Parilniki za krmo, kotlaste peči, trajno gorljive in peči na žaganje, kuhinjski štedilniki, Rottenmanner plošče v vseh normalnih velikostih in vodovodne cevi pri

FRANZ NAPOTNIK

trgovina z barvami in železino, stavbni material na debelo, Celovec — Klagenfurt, Priesterhausgasse 24. — Telefon 34-47

Dolgo žije, ki SCHLEPPE pije

MALI OGLASI

VSAKA BESEDA STANE 1.10 S (IN 10% DAVKA).

Poudarjene besede in take z več kot 15 črkami stanejo 2.20 šil (in 10% davka). — Naročilo malih oglasov naslovite na upravo „Našega tednika“, kjer mora biti najkasneje do vsakega ponedeljka zvečer. Oglas morete naročiti tudi telefonsko (Celovec št. 43-58).

KOŽUHOVINA LASTNEGA IZDELKA

Dunajska tovarnica krzna J. Vesely

CELOVEC-KLAGENFURT, OBSTPLATZ 2

KINO

CELOVEC-KLAGENFURT
PRECHTL

Predstave ob 16.00, 18.15 in 20.50
Od 16. do 19. X.: „Irene in Nöten“
Od 20. do 22. X.: „Gauner, Gold in Wilden Westen“

STADTTHEATER

Od 16. do 19. X.: „Das singende Hotel“
Od 20. do 22. X.: „Karawane der Frauen“

DOBRLA VES

Dne 17. X.: „Das Wunder von Fatima“
Dne 18. X.: „Das Wunder von Fatima“

Dne 21. X.: „Der Fürst von Pappenheim“

Vodilna trgovina za matracni gradl, blago za pohištvo, polnilni material, juto, oprtnice, motvoz, juto za dekoracije NEDELKO, Celovec 8.-Mai-Strasse 11. Zamenjam pohištvo za smrekov mizarski les vseh debelin Rudolf SLAMA, Celovec St. Veiter Str. 15.

Damska frizerka Matilda Zotter, Celovec, Salmstrasse 3.

Gumijasti škornji, delavski čevlji najceneje v trgovini s čevlji NEUNER — Klagenfurt

Hišne črpalke (pumpe), polnoavtomatske od S. 3050. — Ročne črpalke, gnojnične črpalke, namakalne priprave, vodovodne cevi. Brezplačna strokovna posvetovalnica. Huber Hofer, Celovec-Klagenfurt, Getreidegasse 7-8.

Iščem nujno Janežičev Slovenskonemški slovar. Ponudbe na upravo lista.

I sobna oprema iz trdega lesa 2000 šilingov, kuhinjske kredence 300 šilingov, na prodaj: starinarina Fuchs, Celovec-Klagenfurt, Salmstrasse 4.

URADNE OBJAVE

Magistrat deželne glavnega mesta Celovec

Pododdelek 3B

(V samostojnem delokrogu)

RAZGLAS

Letonji jesenski sejem (Uršulin sejem) bo v ponedeljek, dne 26. oktobra 1953. Kramarski sejem bo na prostorih Neuer Platz, Postgasse in na vzhodni cesti benediktinskega trga. Istega dne bo na Geyerschütt-u tudi živinski sejem.

Prijave za prostor na kramarskem sejmu je treba vložiti pismeno najkasneje do 22. oktobra 1953 pri mestnem sejemskem uradu, Schlachthofgasse 7. Pozneje dospelih prijav ne bo več mogoče upoštevati pri razdelitvenem načrtu in bodo upoštevane po izvršeni razdelitvi v toliko, kolikor bo še preostalo prostorov. Zaradi pomanjkanja prostora bodo mogli dobiti sejmarji od zunaj, z izjemo trgovcev s konfekcijo in posodo, samo po 4 metre sejemskega prostora.

Razdelitev prostorov bo v nedeljo, dne 25. oktobra 1953, ob 17. uri na prostoru Neuer Platz. O prostorih, ki takrat ne bodo prevzeti, odloča tržni urad. Sejemskih stojnic ni nobenih na razpolago. Točnejši podatki so razvidni iz sejemskih poročil (Märktezeitungen — septembrska izdaja).

Urad koroške deželne vlade

RAZPIS ŠTIPENDIJ

Koroška deželna vlada bo podelila avstrijskim visokošolcem, ki so na Koroškem rojeni ali pristojni, za študijsko leto 1953/54 enkratne študijske podpore.

Prošnje je oddati najkasneje do 10. novembra 1953 na naslov: Urad koroške deželne vlade (Amt der Kärntner Landesregierung), oddelek 5, v Celovcu.

Pojasnila o prilogah, ki jih morajo priložiti novi prosilci za štipendije, kakor tudi oni, ki so že doslej uživali deželno štipendijo ali študijsko podporo, so razvidna iz razpisa o štipendijah, ki je nabit na črni deskah visokošolskih rektoratov in dekanatov ter je tudi na razpolago v njihovih uradnih prostorih ter končno pri Zvezi avstrijskih visokošolcev (socialni referat) vsake visoke šole. Odtis o razpisu štipendij je mogoče dobiti na prošnjo tudi pri 5. oddelku koroške deželne vlade v Celovcu.

Deželni glavar:

Wedenig, I. r.

Koroška zbornica obrtnega gospodarstva

Zavod za pospeševanje gospodarstva

Strokovni tečaj za slikarje

(Perspektivno risanje, geometrija, nauk o slogu, računanje in proračuni stroškov)

Začetek tečaja: v petek, dne 16. oktobra 1953, ob 8. uri v zavodu za pospeševanje gospodarstva v Celovcu, Bahnhofstrasse 40.

Trajanje tečaja: Dvakrat zadnje dni tedna (petek, sobota, nedelja).

Prijaviti se je takoj pri zavodu za pospeševanje gospodarstva v Celovcu, Bahnhofstrasse 40.

Koroška zbornica obrtnega gospodarstva
Volitev odbora združenja pokopovalcev mrličev

Glavna volilna komisija pri koroški trgovski zbor-

nici je razpisala volitve v odbor združenja pokopovalcev mrličev na dan 21. novembra 1953. S tem se opozarja posebej na volilni razglas, ki je nabit na uradni deski koroške trgovske zbornice in je bil tudi objavljen v listu „Kärntner Wirtschaft“ z dne 3. oktobra 1953, št. 40.

Glavna volilna komisija pri koroški trgovski zbornici:

Predsednik:

Dvorni svetnik dr. Carl Winkler, I. r.

Koroška zbornica obrtnega gospodarstva

Zavod za pospeševanje gospodarstva

Elektrovarilni tečaj za začetnike v Celovcu

Začetek tečaja: v ponedeljek, dne 19. oktobra 1953, ob 8. uri zjutraj v varilni delavnici zavoda za pospeševanje gospodarstva v Celovcu, Bahnhofstrasse 40, kletni prostori.

Trajanje tečaja: 6 dni, celodnevno.

Prijaviti se je takoj pri zavodu za pospeševanje gospodarstva pri trgovski zbornici.

Koroška zbornica obrtnega gospodarstva

Zavod za pospeševanje gospodarstva

Strokovni tečaj o UKW/FM-radiotehnikih v Celovcu

Začetek tečaja: v ponedeljek, dne 19. oktobra 1953, ob 19. uri v zavodu za pospeševanje gospodarstva v Celovcu, Bahnhofstrasse 40/III.

Trajanje tečaja: 50 ur, dvakrat tedensko zvečer.

Strokovni tečaj za računanje z računalom v Celovcu

Začetek tečaja: v ponedeljek, dne 19. oktobra 1953, ob 19. uri v zavodu za pospeševanje gospodarstva v Celovcu, Bahnhofstrasse 40/III.

Trajanje tečaja: 24 ur, dvakrat tedensko zvečer.

Prijaviti se je takoj pri zavodu za pospeševanje gospodarstva pri trgovski zbornici v Celovcu, Bahnhofstrasse 40.

KINDERWAGEN

lepe oblike in poceni v veliki izbiri

BELJAK

Italienstr. 1

Kullerer VILLACH

PREŠA ZA OLJE — VSAK LAHKO PRIPELJE IN DOBRO POSTREŽEM

JOHANN PETJAK pd. MIKLAVC
GONOVECE, pošta ŠMIHEL pri Pliberku

GUMIJEVE REPARATURE VSEH VRST — PRODAJA AVTO-GUM. KOLES — TANKANJE

Ing. J. PETELN

Velikovce — Völkermarkt
Klagenfurter Vorstadt

Šivalni stroji najboljših domačih in nemških znamk pri

TRUPPE & ERMANN

Beljak, Widmannngasse 41, vogal Kirchplatz.

Kot novost: ELNA-Supermatic. Plačilo tudi na obroke.

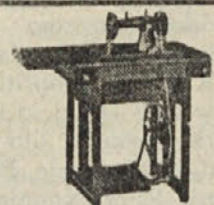

Foto-kamera na obroke Vas čaka pri Foto-Koflex BELJAK — Bahnhofstraße 15

Kupujte predvsem pri trgovcih, ki oglašajo v našem listu!